سایە

تۆ گەورەتر لەوەیت کە بیری لێ دەکەیتەوە ٦

ڕەوشت بەرزی

٧

مەسعود لەعلی

چاپی سێیەم

وەرگێڕانی: سەردار حەسەن خالی

گوندی حاجی مامه ند و به رقه لا

گوندی حاجی مامه ند

پێڕست

پێشەکی ٩
ڕازی نابینایی ١٥
ئەمانەت و ئەمیندارێی ١٦
"نوا ئێوارەخوان" ١٧
"بۆ هەر جێیەك بڕۆیت، ئاسمان هەر ئەم ڕەنگەیە" ١٨
فیداکاری ١٩
حورمەتی نەك ٢٠
پاشا و پیرەمێرد ٢٢
ئەوانی تر چاندیان، ئێمە دەبڕۆین، ئێمە دەچێنین ٢٣
هاوڕێی وەفادار ٢٤
باشترین و خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل ٢٥
حەزرەتی ئادەم لەبەرامبەر شەش پەیکەردا ٢٩
ڕاکردن لەخود ٢١
ئەفسی خۆت بکوژە ٢٢
ڕازی مارسووکی ٢٣
سەبر چییە؟ ٢٤
بڕیزی ٢٥
خوێی باش ٢٦
تووڕەیی ٢٨

راستگۆیی ٣٩
سێ کۆڵەکەی تەماح ٤٢
هەڵوێستیان هی منن ٤٣
تەماح ٤٤
چ کەسێک هەژارە؟ ٤٦
ئەوەش وێستنە ٤٧
نیازی بێنیازی ٤٩
ئەسکەندەر و دیۆژەن ٥٠
پەچەی خۆبینی ٥١
نیازی پاک ٥٢
سکاڵا لە ئیرادگرەکان ٥٥
خۆپەسەندی ٥٦
لێبوردەیی و خۆشکێنی ٥٧
ئەو مێشولەش تۆی، ئێمە هیچ نین ٥٧
پەکڕەنگی و دووڕوویی ٥٨
دووڕوویی ٥٩
پەکڕەنگی ٥٩
بیرۆکەی پۆزەتیف ٦٠
چ کاتێ کامڵ دەبین؟ ٦٢
پێگەی قابڵ بوون ٦٢
نەبوونی داپەروەری ٦٤
سەڵماندنی خۆیان خوا؟ ٦٧
کەی شارەوە بووی تاکو بتدۆزمەوە؟ ٦٧
بەدیهاننی دوعا ٦٩

کەرامەت چییە؟ ٧٠
لوتفی ئاسمانی ٧١
لە پێناوی ڕاستی ٧٢
ئایینی بەندەیی ٧٣
ڕزگاری ٧٤
نیازپاکی ٧٦
خوا دڵۆڤانە ٧٨
دەربای لێبوردەیی ٧٩
دەبێ بە ئاڵتون بینوسی ٨٠
وتووێژی جەبرەئیل و میکائیل ٨٢
پێناسەی پێگەبشتن ٨٢
متمانەی بە ئێمە بوو ٨٣
چیرۆکەکانی متمانە کردن ٨٤
دڵی ئایین ٨٥
گەڕانەوە بۆلای ئەو ٨٦
چیرۆکی تڕپەی عەترفرۆش ٨٧
لەباعەتی دڵی ٨٨
دو شێوەی مردن ٨٩
ڕاستی مەرگ: ئاڵ یان شیرین؟ ٩١
شوکر ٩٢
ژمارەی نیعمەت ٩٣
حەج هەر سەران بە دەوری بەردا نییە ٩٣
پێگە و پەیامی مرۆڤ ٩٧
گەڕان بەدوای خەڵتەدا ٩٨

مەمە بەجبرۆکنووس..... ١٠٠
کردەوەی بابەزید..... ١٠١
شەرالەت..... ١٠٢
مێزی هیمەت..... ١٠٣
مێزی نیرادە..... ١٠٣
غەفڵەت..... ١٠٤
پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت..... ١٠٥
نەبینی ژیانێکی شاد..... ١٠٦
ئاسانترین ڕێگەی گەیشتن بەخودا..... ١١١
سەردانی کردنی خرداوەند..... ١١١
حەجی گشتی، حەجی تایبەت..... ١١٢
بەزەیی هاتنەوە بە مێروولە..... ١١٤
بەخشش..... ١١٥
خرڵق و خوری دەروێشی..... ١١٦
بەزەیی..... ١١٧
دور جۆر مامەڵە..... ١١٨
چاکە لەرەڵەی خراپەدا..... ١٢١
بەهۆی خۆشەویستییەوە..... ١٢٢
خوری نەرم..... ١٢٣
دڵۆڤانی هونەرە..... ١٢٤
دەبێت بەزۆر بنورسرێت..... ١٢٥
"ونەکانی بابەزید بەستامی"..... ١٢٥
من و تۆ..... ١٢٦
٦..... ١٢٧

تەمەن ناکڕدرێتەوە! ١٢٩
چەند وانەیەکی زێڕین ١٣٣
دانایی ١٣٥
بەدوای سێ شندا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە ١٣٨
گەڕان بەدوای ئاگردا ١٣٨
دەبێت بەزێڕ بنووسرێت ١٣٩
"وتار و قسەکانی حسن بصری" ١٣٩
سەختترین شتەکان چین؟ ١٤١
سەرەتا بیرکردنەوە دوایی قسەکردن ١٤٢
تەمەنت چەند ساڵە؟ ١٤٢
ماڵ و چێشتخانە ١٤٣
پرسیارکردن لەسوقڕات ١٤٥
ناوبانگی باش ١٤٦
٧ ..... ١٤٧
وەڵامی پێغەمبەر(ص) ١٤٩
لەناو خەڵکدا بە ١٥٠
کۆنایی حکومەتەکان ١٥١
زوڵم ١٥٢
ئازادی رادەربڕین ١٥٣
ئامۆژگاری ١٥٤
ئاسایشی کۆمەڵایەتی ١٥٥
عەلی(ع) و خەڵکی ئەنبار ١٥٦
رێبوار ١٥٧

پێشەکی

(چیرۆك و پەندەکان)

لەکۆندا، پیرەمێردێك لەگەڵ تاکە کوڕەکەی دەژیا. رۆژێك کوڕە بەهۆی کارە نەشیاوەکانی باوکی لەخۆی تووڕە کرد و باوکی بە هاوارەوە وتی: "کوڕم تۆ نابیت بە مرۆڤ!"

کوڕە تۆرا، لەماڵ چووە دەر و باوکی تەنها جێهێشت!

ساڵانێك تێپەڕی...

کوڕە کە ئیتر پیاوێکی پێگەیشتوو بوو و کرابوو بە حاکمی شارێك، رۆژێك ژمارەیەك لەسەربازەکانی راسپارد بۆ ئەوەی باوکی بدۆزنەوە. باوکیان بۆ هێنا و لەگەڵ چاوپێکەوتنی، کوڕە بە گاڵتەجاڕییەوە وتی:

"پیرەپیاو لەبیرتە کە بە منت وت نابیت بە مرۆڤ! ئێستا سەیر بکە!"

باوکە پیرەکەی کە بەهۆی تەمەنەوە بەسەختی دەیتوانی ببینێت، هەندێك لەڕوخساری حاکم ورد بووەوە و کوڕەکەی ناسییەوە. دەست بەجێ وتی:

"ئەرێ کوڕم.. لەبیرمە، بەڵام خۆ من نەمووت نابیت بە حاکم، وتم نابیت بە مرۆڤ!"

لەپەندێکی فارسیدا هاتووە کە بوون بەمەلا و زانا چەندە ئاسانە و مرۆڤ بوونیش چەندە گرانە.

بابەتی مرۆڤ، گەشە، پێگەیشتن و لەکۆتاییدا (مرۆڤی کامڵ) یەکێك لەگرنگترین و دێرینترین باسەکانە، کە لەکەلتوورەکان و ئایدیا جیاوازەکانی فکر و فەلسەفەی خۆرهەڵات و خۆرئاواشدا هەبووە. ئێمە

هێشتاش گوێمان لەدەنگی پێی دیووژەن – حەکیمی یۆنانی کۆن – ە لەدڵی مێژوودا کە بەچرایەك لەپۆژی رووناکدا بەدوای مرۆڤی (کامڵ)دا دەگەڕا.

گەیشتن بە بەختەوەری، ئارامی و رزگاربوون لەکۆتوبەند، گرنگترین ئامانجی مرۆڤایەتییە و گومان لەوەدا نییە کە رۆیشتن بەرەو گەشەسەندن و بەلاوەنانی کەموکوڕییەکان و لاوازییە کەسایەتی – رەفتارییەکان، گرنگترین ڕۆڵ دەبینێت لەپڕێی گەیشتن بەئارامی و ئاسایش.

ئێمە ئامادە نین لەسەر خودی خۆمان سەرمایەگوزاری بکەین، بەوە نازانین کە هەر گۆڕانکارییەك لەژیانماندا بە گۆڕان لەدەروونی خۆمانەوە دەست پێدەکات. هەوڵ دەدەین بە چوونە ناو رەوتی "بەدەست هێنان" بۆشاییەکانی ژیانمان پڕ بکەینەوە. کەچی بێ ئاگاین لەوەی کە خۆشبەختیمان راستەوخۆ پەیوەندی بەوەوە هەیە کە هەین، نەوەك ئەوەی کە هەمانە.

لەڕاستیدا دۆزینەوەی مرۆڤی کامڵ، بەشێکی زۆری ڕێگەچارە، ئاواکردنی دنیایەکی باشتر و راکردن لەدۆزەخی ئائومێدی و سۆزە نەرێنییەکانی تاکە کەسی پێك دەهێنێت.

دوو سەفەر و دوو هەڵبژاردنمان لەپێشە. یەکیان، سەفەرێکی دەرەکی و ئەوی تر سەفەری دەروونی. بەڵام دووهەم بژار، لەئاکامدا ڕووبەڕووی (وجود)ی سەرتری خۆمانمان دەکاتەوە. گەورەییەك کە لەقوواڵیی (وجود)ی ئێمەدا هەروەك خەزێنەیەك چاوەڕێی دۆزینەوەیە.

١

لەئاییندا جوامێراندا

پرسیان: "جوامێر بەچیدا دەزانێت کە جوامێرە."
وتی: "بەوەی کە ئەگەر خوداوەند هەزار چاکە
لەگەڵ براکەیدا بکات و لەگەڵ ئەودا یەک، ئەویش
دەخاتە سەر (دە)کەی تر تاکو بۆ براکەی بێت."

/ خەڵکی سێ گروپن: یەکێك بێ
ئەوەی ئازارت بۆی هەبێت، ئازارت
دەدات، یەکێك ئازاری بدەیت، ئازارت
دەداتەوە و یەکی تریش کە ئازاری
بدەیت، ئازارت ناداتەوە /

"ئەبولحەسەن خەرقانی"

ئایینی جوامێری

گەنجێکی برسی و تینوو لەبیاباندا مابوویەوە، کە لەپڕ چاوی دەکەوێت بە پیرەمێردێك، ئاخۆ خەون بوو؟

لێی نزیك بوویەوە، نا، راست بوو. پیرەمێرد نان و ئاوی پێی دا و، دواتر لەتەنیشت ئاگرێك کە پیرەمێرد کردبوویەوە، تاکو بەیانی خەوت.

بەیانی کاتێك پیرەمێرد لەخەو هەستا، گەنجەکە و ئەسپەکەی نەمابوون. سەیری دەوروبەری کرد. گەنجەکەی بینی کە سواری ئەسپەکەی ئەو بووە و خەریکە دوور دەکەوێتەوە. بانگی لێکرد و وتی: "تکایەکم لێت هەیە."

گەنجەکە وتی: "بیلێ"

"تکایە لەبارەی ئەم بەسەرهاتەوە بۆ کەس مەدوێ"

گەنجەکە وتی: "تۆ نان و ئاوت دا بەمن، لەپاڵ ئەو ئاگرەی تۆ کردبووتەوە شەوم بەسەر برد، بەڵام خواستی تۆ تەنها ئەمەیە کە لەبارەی ئەم بابەتەوە لەگەڵ کەس قسە نەکەم."

پیرەمێرد بەڕوویەکی ترشەوە وەڵامی دایەوە: "با ئەگەر هات و کەسێک ڕۆژێک، کەسێکی تری لەبیابان بینی کە پێویستی بە یارمەتییە، لەیارمەتیدانی دوودڵ نەبێت و ئایینی جوامێری لەناو نەچێت."

/بە دەروێشێکیان وت: بۆچی ژن ناهێنیت؟
وتی: ژن، پیاوی شایستەی دەوێت و من
هێشتا بەپلەی پیاوبەتی نەگەیشتووم،
چۆن ژن بهێنم!/

رازی نابینایی

پیاوێک ژنی هێنا، پێش ئەوەی ژنەکە بچێت بۆ ماڵی مێردەکەی تووشی نەخۆشی بوو و چاوێکی لەدەست دا.

کاتێک پیاوەکە ئەو هەواڵەی بیست، وتی: "تووشی چاوێشە بووم"، پاش ماوەیەک وتی: "چاوەکانم نابینا بوون!"

ژنەکەیان هێنا بۆ ماڵی و بیست ساڵ لەگەڵ ئەو ژندا ژیا، ژنە مرد. پیاوەکە هەردوو چاوی کردەوە.

وتیان: "چۆن شتی وا دەبێت؟"

وتی: "خۆم لەکوێری دا تاکو ئەو ژنە خەفەت لەحاڵی خۆی نەخوات."

وتیان: "تۆ پێش هەموو جوامێرێک کەوتیت."

ئەمانەت و ئەمینداریی

پیاوێک تاریک و رووتی بەیانی لەماڵ دەرکەوت تاکو بچێت بۆ گەرماو. لەڕێدا، چاوی بە هاوڕێیەک کەوت، وتی: "گەر پێت باش بێت بەیەکەوە بچین بۆ گەرماو؟" وتی: "تاکو بەر دەرگای گەرماوەکە لەگەڵتدا دێم."

بەڵام لەسەر دووڕیانێک پێ ئەوەی ئەو پیاوە ئاگادار بکاتەوە بەڕێیەکی تردا ڕۆیشت. بە هەڵکەوت دزێک لەدواوەی ئەو پیاوە دەڕۆیشت. پیاوەکە ئاوڕێکی لەدواوە دایەوە و دزەکە بینی. هێشتا تاریک بوو، وایزانی هاوڕێکەیەتی، سەد دینار لەگیرفانیدا بوو. دەریهێنا و خستیە ناو دەستی دزەکە و وتی: "براکەم، ئەمە ئەمانەتی تۆ بێت، کاتێک لەگەرماو هاتمە دەرەوە پێمی بدەرەوە."

دزەکە لێی وەرگرت و لەوێدا مایەوە تاکو لەگەرماوەکە هاتە دەرەوە. ڕۆژ ڕووناک ببوو، جلەکانی لەبەر کردەوە و ڕێی ماڵەوەی گرتەبەر.

دزەکە بانگی لێکرد و وتی: "ئەی جوامێر پارەکەت وەربگرەوە و بڕۆ. ئەمڕۆکە لەئێش و کارت خستم."

پیاوەکە وتی: "ئەم پارەیە چییە و تۆ کێیت؟" وتی: "من کابرایەکی دزم، وتی: "ئەگەر تۆ دزێت بۆچی پارەکەی منت نەبردووە؟"

دزەکە وتی: "تۆ بە ئەمانەت بە منت دا./خۆ ئەمیندار نابێت ئەمانەت بخوات، خیانەت لەئەمانەت جوامێری نییە."/

"امیر عنصر المعالی"

"دوا ئێوارەخوان"

لاوێکی گوندی لەدرێژەی یەکێك لەگەشتەکانی خۆی لەماڵی هاوڕێکەی دەمێنێتەوە و شەو لەوێ دەخەوێت. خانەخوێ بۆ میواندارێتی لە هاوڕێکەی چێشتێك بەگۆشتی مەلی کێوی لێدەنێت.

لەکاتی خواردن لاوە گوندییەکە پرسیار دەکات: "ئایا ئەم چێشتە بە گۆشتی مەلی کێوی لێنراوە؟" خانەخوێ لەوەڵامدا دەڵێت: "نا."

لاوە گوندییەکە پاش خواردن ماڵئاوایی دەکات و درێژە بە گەشتەکەی دەدات. پاش تێپەڕبوونی چەندین ساڵ دووبارە رێی دەکەوێتەوە ماڵی هاوڕێکەی. خانەخوێ پرسیاری لێ دەکات: "ئایا حەز بە خۆراکی مەلی کێوی دەکات؟" لاوی گوندی دەڵێت: "ئەم چێشتە لەلایەن سیحربازی هۆزەکەیانەوە بۆ ئەو قەدەغە کراوە."

خانەخوێ دەڵێت: "ئەو چێشتەی چەند ساڵ لەمەوبەر لێرە خواردت مەلی کێوی بوو." لاوە گوندییەکە ترس و لەرز دایدەگرێت و لەئاکامدا پاش بیست و چوار کاتژمێر دەمرێت.

"بۆ هەر جێیەك بڕۆیت، ئاسمان هەر ئەم ڕەنگەیە"

دەووترێت کە زۆربەی کات سوقرات لەپێش دەرگای شاری ئەسینا دادەنیشت و بێگانەکانی بەخێرهاتن دەکرد. رۆژێك بێگانەیەك چووە لای و وتی: "من دەمەوێت لەشارەکەی ئێوەدا نیشتەجێ بم. خەڵکی ئەم شارە چۆن خەڵکێکن؟"

سوقرات پرسی: "لە زێدی خۆت مرۆڤەکان چۆنن؟"

پیاوی بێگانە وتی: "خەڵکێکی ئەوەندە باش نین. درۆ دەکەن، فێڵبازن و دزی دەکەن. لەبەر ئەوەیە کە زێدی خۆم تەرك کردووە."

سوقراتی ژیر دەڵێت: "خەڵکی ئێرەش هەر بەهەمان شێوەن. ئەگەر لەجیاتی تۆ بوومایە لەگەڕان بەردەوام دەبووم."

پاش کەمێکی تر، بێگانەیەکی تر هات بۆلای سوقرات و لەبارەی خەڵکی ئەسیناوە پرسیاری لێکرد. سوقراتیش دووبارە دەیپرسی: "مرۆڤەکانی شاری خۆت چۆن مرۆڤێکن؟"

بێگانە جوابی دایەوە: "بێ کەموکوڕین، یارمەتی یەکتر دەدەن و راستگۆ و زەحمەتکێشن. لەبەر ئەوەی دەمویست شوێنەکانی تری دنیاش ببینم وڵاتەکەم جێ هێشت."

سوقراتی بیرمەند لەوەڵامی ئەمەیاندا دەڵێت: "ئێرەش هەر بەم شێوەیە بۆچی ناچیتە ناو شارەکەوە؟ دڵنیابە ئەم شارە، هەمان شوێنە کە وێنات دەکرد."

/ تێبینی: خۆمان چۆن بین دنیاش هەر بەو شێوەیە دەبینین و لە دەروونی خۆماندا چی هەبێت لەکەسانی تریشدا هەر ئەوە دەبینین. مرۆڤێک کە باش و بەسۆز بێت، لەدەروبەری و لەو مرۆڤانەی کە لەگەڵیاندا پەیوەندی هەیە جگە لە چاکە شتێکی تر نابینێت و، مرۆڤی لاسار و رەشبینیش بچێت بۆ هەر شوێنێک جگە لە ناشیرینی و کەموکوڕی ژینگەکەی شتێکی تر نابینێت. لەبەر ئەوەیە کە دەڵێن: "بەڵەوەی ناونیشانت بگۆڕێت فکرت بگۆڕە." کاتێک نەگۆڕێن بچێ بۆ هەر شوێنێک ئاسمان هەر ئەم رەنگەیە./

فیداکاری

/ حسێن ئەنتاکی کە شێخێکی ناسراو بووە، دەگێڕێتەوە: "زیاتر لەسی هاوڕێم کۆببوونەوە، تەنها نانێکیان پێ بوو." نانەکەیان لەت لەت کرد و چراکەیان کوژاندەوە تاکو ئەوەی خواردی شەرم نەکات، کە زیاتر یان کەمتری خواردبێت.

کاتێک چراکەیان داگیرساندەوە نانەکە هەروا لەشوێنی خۆی مابوومەوە. کەس دەستی بۆ نەبردبوو و فیداکارییان بۆ یەکتر دەنواند/

"محەمەد عەلی"

حورمەتی نەمەك

دەگێڕنەوە کە یەکێك لەدزەکانی ماوراءالنهر (سنووری ئێران و سۆڤێتی کۆن) کە لەکاری دزیدا زۆر لێهاتوو بوو، ڕێی کەوتە شاری نەیشابووری ئێران و بڕیاری دا کە لەو شارەدا مالّ و مولّکێك بەدەست بهێنێت. پاش لێکۆڵینەوە، شوێنی خەزێنەی میری نەیشابووری دۆزییەوە، دوای بیرکردنەوەیەکی زۆر توانی تونێلێك هەلّبکەنێت کە دەچووە سەر خەزێنەی ئەمیر.

شەو لەو تونێلەوە چووە ناو خەزێنەکە و لەتاریکی شەودا شتێکی بینی کە دەتروسکێتەوە و ڕووناکە، بیری لەوە کردەوە کە لەوانەیە (گەوهەری شەوچرا) بێت، کە زۆر بەنرخ بوو. چەندەی دەستی لێدا و هێنای و بردی، هیچی لێ تێنەگەیشت. سەری سوڕمابوو کە بەڕاستی ئەوە چییە؟ زمانی بەو شتەدا هێنا و تامی کرد، زانی کە خوێیە.

کەوابوو هەرچی هەلّیگرتبوو داینایەوە سەر جێی خۆی و بەبێ ئەوەی شتێك لەگەلّ خۆیدا ببات، ڕۆیشت.

ڕۆژی دواتر ئەمیریان ئاگادار کردەوە کە کۆمەلّە دزێك تونێلیان هەلّکەندووە و چوونەتە سەر زێڕوزیوەکەی، بەڵام هیچیان نەدزیوە و ڕۆیشتوون. ئەمیر واق ماوبوو، کە چۆن تونێلیان هەلّکەندووە و چوونەتە سەر زێڕوزیوەکەی و هیچیشیان نەبردووە.

ئەمیر فەرمانی دا بانگەوازێك بكەن كە چۆن دز خۆی گەیاندووەتە خەزینە و هیچی لەگەڵ خۆیدا نەبردووە و، هەر كەسێك راستگۆیانە دانی پێدابنێت، ئەمیر ببەخشێت.

رۆژێك دوای بانگەوازەكە گەنجێك هات بۆلای ئەمیر، كاتێك پرسیاریان لێكرد، لەوەڵامدا وتی: "وامزانی كە ئەو شتە گەورەیە شەوچرایە. بەڵام كاتێك زمانم پێبڕا هێنا و تامم كرد، بۆم دەركەوت كە خوێ بووە. لەبەر ئەوەی نەمكم تام كردبوو رۆیشتم لەبەرئەوەی لەمەزهەبی جوامێریدا واجب بوو.

هەربۆیەش دەستم بۆ كەم و زۆر نەبرد و لێی خۆش بووم. ئەمیر لەگەڵ بیستنی قسەكانی، دەستخۆشی لێكرد و كردی بە فەرماندەی سوپاكەی و، ئەو پیاوەش وازی لەدزی هێنا و بووبە یەكێك لەپیاوە گەورەكانی نەیشابوور.

چاندیان و خواردمان و دەچێنین و دەیخۆن
لەڕاستیدا هەموومان جووتیاری یەکترین
"سەعد وەراوینی"

پاشا و پیرەمێرد

ڕۆژێك نەوشیروان كە پاشایەكی دادوەر بوو، بەڕێگەیەكدا دەڕۆیشت كە تووشی پیرەمێردێكی داچەماو بوو. پیرەمێرد خەریكی ناشتنی دارگوێزێك بوو. نەوشیروان پێی وت: "تۆ كە قژت وەكو شیر سپی بووە و چەند ڕۆژێكت لەژیاندا ماوە، بۆچی درەخت دەچێنیت كە دە ساڵی تر بەروبوومەكەی پێدەگات؟!"

/پیرەمێرد لەوەڵامدا وتی: "تاكە هۆكارێك بەسە بۆ درەخت چاندن و ئەویش، ئەوەیە كە تاكو زیندوویت دەبێ كارێك ئەنجام بدەیت و بێكار نەبیت، هەروەكو ئەوانی تریش بێكار دانەنیشتن، درەختیان بۆ ئێمە چاند و خۆیان ماڵئاواییان لەژیان كرد. تاكو زیندوو بین دەبێ سوودمان بۆ كەسانی تر هەبێت."/

ئەوانی تر چاندیان، ئێمە دەیخۆین، ئێمە دەچێنین ئەوانی تر دەیخۆن

پاشا ئەم قسەیەی بەلاوە خۆش بوو و کیسەیەک زێڕی دا بەو پیرەمێردە.

پیرەمێرد وتی: "ئەی پاشای بەخشندە، درەختەکەی من هەر ئەمڕۆ میوەی خۆی دا. ئێستا کە تەمەنی من حەفتا ساڵیشی تێپەراندووە، سوودی خۆم لەم درەختە وەرگرت و دە ساڵ چاوەڕوان نەبووم."

پاشا ئەم وەڵامەی پیرەمێردیشی بەدڵ بوو و دووچەند و هەزرای پێ بەخشی، ئەوەندەی کە پیرەمێرد لەماڵی دنیا بێ منەت بوو.

"عەتاری نەیشابووری، ئیلاهی نامە"

زانایەك وتی: هاوڕێی راستگۆ لەگەڵ تۆدا پەیوەندی رۆحانی هەیە و خزم، پەیوەندی جەستەیی هەیە.

هاوڕێی وەفادار

"ئەبوحامدی دۆستان" لەگەڵ هاوڕێیەکیدا بەڕێدا دەڕۆیشت هاوڕێکەی وتی:

"ناسیاوێکم لێرە هەیە، تۆ لێرە بمێنەوە تاکو کارەکەم تەواو دەبێت."

ئەو ڕۆیشت و ئەبوحامد دانیشت. هاوڕێکەی ئەو شەوە نەهاتەوە و بەفرێکی قورس باری. ڕۆژی دواتر ئەو پیاوە هاتەوە. ئەبوحامد لەناو بەفردا دەجووڵا و بەفری لەسەر دەڕژا.

ئەو پیاوە وتی: ئەبوحامد تۆ هێشتا لێرەیت؟

ئەبو حامد پێی وت: "ئەرێ، ئەی تۆ نەتووت لێرە بە؟ ئەمە وەفای منە بۆ هاوڕێکەم!"

"جامی، نفحات الانس"

باشترین و خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل

شێخ (ابوسعید ابوالخیر) وتی: وەحی هات بۆ موسا... کە بە بەنی ئیسرائیل بڵێ باشترین کەس هەڵبژێرن. سەد کەسیان دەستنیشان کرد. وەحی هات کە لەم سەد کەسە باشترینیان هەڵبژێرن. دە کەسیان هەڵبژارد. وەحی هات کە لەم دە کەسە، سێ کەسیان هەڵبژێرن. سێ کەسیان هەڵبژارد. وەحی هات کە لەم سێ کەسە باشترینیان هەڵبژێرن. یەکیان هەڵبژارد. وەحی هات کە بەم تاکە کەسە بڵێن تاکو خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل بهێنێت. ئەو چوار رۆژ مۆڵەتی خواست و بە دەوری دنیادا دەگەڕا بۆ ئەوەی کەسێك هەڵبژێرێت.

رۆژی چوارەم لەکۆڵانێکەوە دەڕۆیشت، پیاوێکی بینی کە بە گەندەڵی و داوێنپیسی دەناسرا و، هەموو چەشنە کردەوەیەکی نەشیاوی ئەنجام دەدا، بەشێوەیەك کە خەڵکی بە پەنجە ئاماژەیان پێ دەکرد، ویستی ئەو لەگەڵ خۆیدا بەرێت، بیرێك بەمێشکیدا هات کە نابێت لەسەر رواڵەتی مرۆڤ حوکم بکرێت، با ئەویش وەکو مرۆڤ پلە و پێگەیەکی هەبێت. ناتوانم بەوتەی خەڵك ئەو بە سووك و کەموکورت

لەقەڵەم بدەم و ئێستا کە خەڵکی منیان هەڵبژاردووە ناتوانم لەخۆبایی بم. چونکە هەرچی بیکەم، لەڕووی گومانەوە دەبێت، باشتر وایە ئەو گومانە لەخۆم بکەم. گەڕایەوە لای موسا و وتی: "هەرچی سەیرم کرد لەخۆم خراپتر کەسم نەبینی. وەحی هات بۆ موسا کە ئەو پیاوە باشترینیانە، نەک لەبەر ئەوەی کە خواپەرستە، بەڵکو لەبەر ئەوەی خۆی بە خراپترین کەس دانا.

"محمد بن منصور، اسرارالتوحید"

٢

بەدڕەوشتی و ڕەوشت بەرزی

(تەندروستی دەروونی)

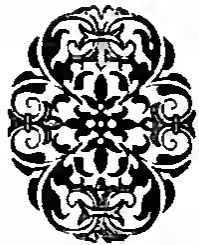

١ حەزرەتی ئادەم لەبەرامبەر شەش پەیکەردا

حەزرەتی ئادەم(ع) رۆژێکیان بینی لەناکاو، سێ پەیکەری رەش و ناشیرین لەلای چەپییەوە دەرکەوتن و سێ پەیکەری نورانیش لەلای راستییەوە. پرسیاری لەپەیکەرەکانی لای راستی کرد، ئێوە کێن؟

یەکەمیان وتی: من "عەقڵ"م. دووەمیان وتی: من "شەرم"م. سێیەمیان وتی: من "بەزەیی"م.

ئادەم(ع) پرسی: "شوێنی ئێوە لەکوێیە؟"

یەکەمیان وتی: "لە سەری مرۆڤەکاندا"، دووەمیان وتی: "لەچاوی مرۆڤەکاندا" و، سێیەمیان وتی: "لەناو دڵی مرۆڤەکاندا".

ئادەم(ع) گەڕایەوە لای چەپی و پرسیاری لەپەیکەرە ڕەش و ناشیرینەکان کرد: ئێوە کێن؟

یەکەمیان وتی: من "تەکەبور"م. حەزرەتی ئادەم وتی: "شوێنی تۆ لەکوێیە" وتی: "لە سەری مرۆڤەکاندا"

ئادەم لەرمووی: "ئەی سەر شوێنی عەقڵ نییە!"

تەکەبور وتی: "ئەگەر من بچمە ناو سەرەوە، عەقڵ دەچێتە دەرەوە"

لەدووەمیانی پرسی: "تۆ کێیت؟" وتی: من "تەماح"م.

لەرمووی: "شوێنی تۆ لەکوێیە؟" وتی: "لەناو چاوی مرۆڤەکاندا"

لەرمووی: "شەی چاو شوێنی شەرم نییە!"

تەماح وتی: "ئەگەر من کەوتمە ناو چاو، شەرم دەڕوات."

لەسێهەمیانی پرسی: "تۆ کێیت؟"

وتی: من "ئیرەیی"م.

فەرمووی: "شوێنی تۆ لەکوێیە؟"

وتی: "شوێنی من لەناو دڵی مرۆڤەکاندایە."

فەرمووی: "ئەی دڵ شوێنی بەزەیی نییە!"

ئیرەیی وتی: "ئەگەر من بچمە ناو دڵی مرۆڤەوە، رەحم و بەزەیی لەناو دڵیدا نامێنێت".

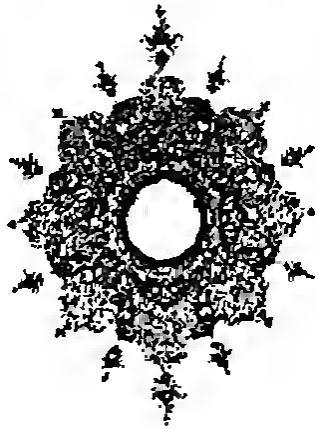

ئەوەی چاکەکانی خۆی ببینێت، تووشی دیتنی خراپەکانی خەڵک نەبێت و ئەوەی کەموکوڕی خۆی ببینێت چیتر دوای کەم وکوڕی خەڵک ناکەوێت.

"محفوظ بن محمود"

راکردن لەخود

لەبارەی راکردنی مرۆڤ، کاتی بینینی سیفەتی خراپی خۆی، پرسیاریان لەمەولەوی کرد. مەولەوی وتی: فیلێکیان هێنایە سەر کانییەك بۆ ئەوەی ئاو بخواتەوە. خۆی لەئاوەکەدا دەبینی و رایدەکرد. فیلەکە وایدەزانی کە لەیەکی تر رادەکات، نەیدەزانی کە لەدەست خۆی رادەکات.

هەموو رەوشتێکی خراپ، لەستەم و ڕۆەوە بگرە تاکو ئیرەیی و تەماح و بێ بەزەیی و خۆپەرستی، کە لەناخی خۆتدا هەیە بێزارت ناکات، بەڵام کاتێك لەکەسێکی تردا دەیانبینی، رادەکەیت و بێزار دەبیت.

"مولوی، فیه مافیه"

نەفسی خۆت بکوژە

ماوەیەك نەمتوانی بەشداری بکەم لەکۆڕی شێخ ئەبوسەعید و، زۆر بەداخەوە بووم لەوەی کە بێ بەش بووم لەسوودەکانی دانیشتن لەگەڵ شێخ دا.

کاتێك لەمەیمەنە (شارێکی دێرینە لەئێران) گەیشتمە خزمەتی شێخ، وتی:

"ئەی عەبدولسەمەد!" داخی ئەوەت لەدڵدا نەبێت، ئەگەر دە ساڵیش لای ئێمە ئامادە نەبیت، چونکە جگە لەم قسەیە هیچی تر ناڵێینەوە و ئەویش ئەمەیە:

"نەفسی خۆت بکوژە و هیچی تر.

"شێخ عەبدولسەمەد سۆفی سەرەخسی"

سەبرکردن تاڵە، بەڵام میوەیەکی
شیرین و پرسوودی هەیە
"مەولەوی"

رازی بارسووکی

دوو هاوڕێ بەیەکەوە لەگوندێکەوە بەرەو شار دەڕۆیشتن و هەریەکە و سەبەتەیەك پڕلەمیوەی بەسەر شانەوە بوو. یەکیان بەسەبر بوو و ئەوی تر بێ سەبر و بێزار، ئەمەیان بەردەوام گلەیی لەقورسی بارەکەی دەکرد و دەینالاند. ئەویان دەم بەپێکەنین و خەرامان دەڕۆیشت و خەریکی گاڵتە و گەپ بوو.

هاوڕێی بێ سەبر و بێزار وتی: "براکەم، وێڕای ئەوەی کە دەزانم بارەکەی تۆ لەباری من سووکتر نییە و لەمنیش بەمێزتر نیت، هۆی خەندە و خۆشحاڵی تۆ چییە؟

وتی: "بۆ من، گیایەکم لەسەر سەبەتەکەم داناوە کە بار سووك دەکات و لەهەڵگرتنی بارەکەدا هێزم پێ دەبەخشێت."

کاتێك هاوڕێکەی ئەم قسەیەی بیست، زۆر سەرسام بوو و وتی: "چی دەبێت گەر منەت بکەیت و هەندێك لەو گیایە بەمنیش بدەیت"

وتی: "کاکی بۆ، ئەم گیایە کە بار سووك دەکات و هێز و وزە دەدات بە بارهەڵگر، ناوی "سەبر"ە."

سەبر چییە؟

ئەبو حەسەن نوری، پیرێکی بینی لاواز و بێ هێز، کە و ئەویش بە سەبر بوو. دواتر بردیان بۆ زیندان.

چوو بۆلای و پرسی:

ئەی پیرەمێرد! تۆ کە رەها کز و لاوازی چۆن سەبرت گرت بەرامبەر بەو ؟

پیرەمێرد کەمێك تێڕاما و وتی: "ڕۆڵە/بەڵێ کە هات بەهیمەت بەرامبەری دەوەستمەوە نەك بە جەستە."/

ئەبو حەسەن لێی پرسی:

"سەبر بەلای تۆوە چییە؟"

پیرەمێرد لەوەڵامدا وتی:

/"ئەوەی کە لەکاتی هاتنی بەڵادا، وا دەکات وەك ئەوە بیت کە بەڵات لێ دوور بووبێتەوە!"/

"تذكرة الاولیا"

بوێری

دەگێڕنەوە، مشکێکی ترسنۆک، داوای لەسیحرباز کرد هێندەی پشیلە گەورەی بکات، تاکو مەترسی پشیلەی لەسەر لاچێت، بەڵام نەک تەنها لەبەرگی پشیلەدا، بەڵکو لەهەیبەتی سەگ و پڵنگ و شێر-یشدا ترسی پشیلەی لەسەر لانەدەچوو. سیحرباز پێی وت:

/"جا سوودی چییە؟ هەتا دڵی مشکێك لەسنگتدا بێت، بەرگی گورگ و گا و شێر و پڵنگ-یش بەکەڵکی تۆ نایەت./

/ ئەگەر پڵنگی بیابان بیت یان نەهەنگی دەریا، گەر لەبەرگی شێر یان گورگدا بیت، کاتێك دڵێکی پڕلەترس لەسنگتدا لێدەدات، سوودی چییە؟ کە هەر کات و ساتێك، نەك جارێك بەڵکو سەدان جار مەرگ بەچاوی خۆت دەبینیت."/

/خووی باش ئەوەیە کە کەس نەڕەنجێنیت
و ڕەنج بچێژیت بەبێ ڕك و کین./
"تذکرة الاولیا"

خووی باش

پیاوێکی زل و کەتەی بالأبەرز کە دەموچاوێکی خاراوی هەبوو و لێدان و کوتانەکانی گۆڕەپانی شەڕ، گۆشەی چاوی هەڵدڕیبوو و لەسەر ڕوخساری یادگاری جێهێشتبوو، قورس و قایم هەنگاوی دەنا و بەناو بازاڕی کوفەدا تێدەپەڕی.

لەلایەکی تڕەوە پیاوێکی کاسب کە لەدوکانەکەی خۆی دانیشتبوو، بۆ ئەوەی هاوڕێکانی بهێنێتە پێکەنین، مشتێك زبڵی هەڵدایە بەردەم ئەو پیاوە. کابرای ڕێبوار بەبێ ئەوەی گرژی بکەوێتە ناوچاوانییەوە و وەڵامێك بداتەوە، بەهەمان شێوە قورس و قایم هەنگاوی دەنا و لەسەر ڕێی خۆی بەردەوام بوو.

لەگەڵ دوورکەوتنەوەی یەکێك لەهاوڕێکانی کابرانی دوکاندار پێی وت: "ئەو ڕێبوارەت دەناسی کە وا سووکایەتیت پێ کرد؟!"

"نا نەمناسی! ڕێبوارێك بوو وەك هەزاران ڕێبواری تر کە ڕۆژانە لەبەر چاوی ئێمەوە تێدەپەڕن، بۆچی ئەو پیاوە کێ بوو؟"

– سەیرە! نەتناسی؟! ئەو ڕێبوارە هەمان فەرماندە و سوپاسالاری بەناوبانگ، "مالکی نەشتەر" بوو.

- "سەیرە! ئەو پیاوە مالکی ئەشتەر بوو؟! ئەو مالکەی کە دڵی شێر لەترسانی دەبێت بەئاو و ئاوی لەشی هەموو دوژمنێک دەخاتە لەرزین؟"
- "بەڵێ، مالك، خۆی بوو."
- "ئای بەحاڵی من! ئەمە چ کارێک بوو من کردم؟ ئێستا فەرمان دەدات پەسەختی سزام بدەن. هەر ئێستا دەچم لێی دەپارێمەوە بەڵکو لێم خۆش بێت."

بەرەو لای مالکی ئەشتەر کەوتە ڕێ. بینی ئەو بەرەولای مزگەوت لایدا. بەدوایدا ڕۆیشت بۆ مزگەوت، بینی کە دەستی بە نوێژ کرد، چاوەڕێی کرد تا سڵاوی نوێژەکەی دایەوە. ڕۆیشت و بەزەلیلی خۆی ناساند و وتی: "من هەر ئەو کەسەم کە ئەزانیم کرد و بێ ڕێزیم بەرامبەر بە تۆ نواند."

/ مالك وتی: "بەڵام سوێند بەخودا، من لەبەر تۆ هاتم بۆ مزگەوت، چونکە تێگەیشتم تۆ زۆر نەزان و سەرلێ شێواویت، بەبێ هۆ ئازاری خەڵك دەدەیت، دڵم بۆت سووتا، هاتم دوعات بۆ بکەم و داوا لەخوداوەند بکەم ڕێی ڕاستت پیشان بدات. نا، من ئەو نیازەم نەبوو کە تۆ بیرت لێ کردۆتەوە". /

"داستانی ڕاستان"

/ هونەر ئەوە نییە کە لەمیسرەوە بچیت بۆ بەغدا. هونەری جوامێران زاڵبوونە بەسەر نەفسدا. /

تووڕەیی

دەگێڕنەوە کە لای پێغەمبەری خودا(ص) وەسفی پیاوێکیان دەکرد کە گوایە پیاوێکی گەورە و بەهێزە.

وتی: "چۆن؟"

وتیان: "لەگەڵ هەرکەسێکدا زۆرانبازی بکات پشتی لەزەوی دەدات و دەرەقەتی هەموو کەس دێت."

/ پێغەمبەر وتی: "پیاوی گەورە و بەهێز ئەو کەسەیە کە دەرەقەتی تووڕەیی خۆی بێت نەوەک پشتی کەسێکی تر لەزەوی بدات." /

"محەمەد غەزالی، نصیحة الملوك"

راستگۆیی

دەگێڕنەوە کە زانای بەناوبانگ، "بایزید بەستامی"، کاتێک دەیویست بۆ خوێندنی زانست بچێت بۆ بەغدا، دایکی رایسپارد بەوەی کە لەهەموو بوارێکی ژیاندا راستی و راستگۆیی فەرامۆش نەکات و، هەرگیز درۆ نەکات و داوای لێکرد بەڵێن بدات کە راسپاردەکەی لەیاد نەکات.

بایزید قبووڵی کرد، دایکیشی چل دیناری پێدا بۆ خەرجی سەفەرەکەی، کە هەموو میراتی باوکی بوو.

بەستامی تێکەڵ بەو کاروانە بوو کە بەرەو بەغدا دەڕۆیشت، پاش بڕینی مەردایەک گروپێک چەتە ڕێگەیان لێگرتن و دەورپێچ و تاڵانیان کردن. دواتر دەستیان کرد بەپشکنینی تاکەتاکەی کاروانەکە و دارونەداریان لێ سەندن، کاتێک نۆرەی بایزید هات، یەکێک لەدزەکان وتی: "پێناچێت هیچی پێ بێت. جلەکانی کۆن و دراون و نەگەر هەبوایە کەمێک بەخۆی رادەگەیشت." دزەکەی تر وتی: "هۆی کوڕە، با خۆمان بەتۆوە سەرقاڵ نەکەین. ئایا هیچ پول و پارەیەکت پێیە؟"

بایزید وتی:

"بەڵێ"

دزەکان لەقاقای پێکەنینیان دا.

یەکیان پرسی:

"پارەکەت چەندە؟"

بایزید وەڵامی دایەوە:

"چل دینار"

دزەکان پێیان رابوارد. یەکیان وتی: "وازی لێ بهێنن، کاتی خۆتان لەگەڵیدا بەفیڕۆ مەدەن. گەورەمان چاوەڕێمانە."

دزەکان گەڕانەوە لای سەرۆکەکەیان، ئەویش پرسیاری لێکردن:

"ئایا هەموو سەروماڵی کاروانەکەتان هەڵگرت و باش پشکنیتان؟"

دزەکان چیرۆکی بایزیدیان بۆ سەرۆك گێڕایەوە. سەرۆکی دزەکان وتی:

"ئەو کوڕە بهێنن بۆ لام، با بزانم بۆچی وای وتووە."

دزەکان، بەستامی-یان هێنایە لای. لێی پرسی:

"ئایا هیچت پێیە کوڕە؟"

- "بەڵێ، چل دینارم پێیە."
- "ئەرێ تۆ شیت بوویت کوڕە؟ چۆن پارەکەی خۆت ئاشکرا دەکەیت؟ و بەدەستی خۆت دەیدەیت بە من، دەزانی کە من لێت وەربگرم نایدەمەوە پێت؟"
- "من بەڵێنم داوە کە هەرگیز درۆ نەکەم و ئامادە نیم ئەو بەڵێنە بشکێنم."
- "لاحول ولا قوه الا بالله. سوێند بەخودا ژیانمان لەمونکەرات و ئازاردانی خەڵکدا فەوتاند و تۆی گەنج، دەترسیت کە بەڵێنی خۆت بشکێنیت، ئێمەش ناترسین کە بەڵێنی خودا دەشکێنین، سوێند بەخودا چیتر دەست بۆ دزی و چەتەگەری نابەم و

لـەدەرگا خوداوەنـد تۆبـە دەکـەم، بـەڵکو خـودا بمبەخـشێت و تۆبەکەم قبوڵ بکات."

دزەکان پاش بیستنی وتەکانی سەرۆکەکەیان وتیان:

"ئێمە لەتاوانکاریدا پەیڕەوی تۆ بووین، کەوابوو لەتۆبە کردنیشدا تۆ بە تەنیا ناهێڵینەوە، ئێنجا هەروەک لەچەتەگەریدا گەورەمان بووین لەگەڕانـەوە بـۆ خوداوەنـدیش هـەر گـەورەمانی و ئێمـەش چیتر دزی ناکەین."

دزەکان هەرچی دزیبوویان گەڕاندیانەوە بۆ کاروانەکە و سەروماڵی خەڵکیان بـۆ گەڕاندنـەوە و تۆبـەیان کـرد. کاروانەکـەش رێـی بەغـدای گرتەوە بەر.

سێ کوڕاوی تەماح

لەسەردەمی عیسا(ع)، سێ پیاو بەڕێیەکدا دەڕۆیشتن. تووشی خەزێنەیەک بوون، وتیان: "یەکمان بڕوات و خواردنمان بۆ بهێنێت. یەکیان نارد. ئەو پیاوە ڕۆیشت و خواردنی کڕی. بەخۆی وت: "دەبێت ئەم خواردنە ژەهراوی بکەم تاوەکو ئەوان بیخۆن و بمرن و خەزێنەکە بە من بگات."

دووانەکەی تر وتیان: "کاتێک ئەو پیاوە بگەڕێتەوە و خواردنمان بۆ بهێنێت، بیکوژین تاوەکو خەزێنەکە بە ئێمە بگات."

کاتێک ئەو هاتەوە و خواردنی ژەهراوی بۆ هێنان، دووانەکەی تر کوشتیان، پاشان خواردنەکەیان خوارد و هەردووکیان مردن.

عیسا(ع) لەگەڵ حەواریيەکانی لەوێ تێدەپەڕی، وتی: "سەیر بکەن چۆن هەرسێ پیاوەکە لەبەر مالّی دونیا کوژراون و، هەرسێکیشیان لێی بێ بەش بوون.

هەردووکیان هی منن

دوو کەس لەسەر پارچە زەوییەک مشتومڕیان بوو.
هەریەکەو دەیووت: "هی منە."
چوون بۆلای عیسا(ع).
عیسا(ع) وتی: "زەوییەکە شتێکی تر دەڵێت."
وتیان: "چی دەڵێت؟"
وتی: "دەڵێت هەردووکیان هی منن."

* * *

شێخ ئەبوبەکری واستی ڕۆژێک دەچێت بۆ نەخۆشخانەیەک. چاوی بەشێنێک دەکەوێت کە هایت و هووریت دەکات و دەقیژێنێت، پێی وت: "ئاخر ئەو زنجیرە قورسەیان لەپێت بەستووەتەوە. ئەم دڵخۆشییەت لەچییە؟"
شێتەپیاو وتی: "هەی بێ ئاگا! هەی بێ ئاگا!" زنجیر لەپێم بەستراوە نەک لەدڵم.

"عطار، تذکرة الاولیا"

تەماح

پیاوێکی راوچی داوی داناو چۆلەکەیەکی راو کرد. چۆلەکەی وەقسەهات و وتی: "چیت لەگیانی من دەوێت؟! بڕوانە لە باڵ و پەڕو گۆشتی من؟؟؟ ئەوەندە کز و لاوازم کە تۆ تێر ناکەم. ئەگر ئازادم کەی، سێ پەندی گرانبایید ئەدەمێ. پەندێکت کاتێك پێت ئەلێم کە لە دەستت دام. پەندی دوهەم لە سەر لەقی دارێك پێت ئەلێم و پەندی سێهەمیش کاتێك کە لە سەر لوتکەی کێو دانیشتووم."

راوچی قبووڵی کردو وتی: "یەکەم پەندەکەت بلێ!"

چۆلەکە وتی: "یەکەمین پەندم ئەوەیە: قەت داخ و سوێی شتێك کە لە دەس داوە مەخۆ!"

راوچی بەڵێنەکەی بەدیهێناو ئازادی کرد. چۆلەکەکە بازێکی داو چو سەر لەقی دارێك و وتی: "پەندی دووهەم ئەوەیە: بڕوا بە هیچ قسەیەکی دوور لە راستی مەکە!"

ئەوەی وت و بۆلای کێو چوو. لە کاتی فرین دا وتی: "هەی پیاوی چارەرەش، لە چیکڵدانەی من دو گەوهەری گرانبایی تێدایە بە کێشی چل مسقاڵ. گەر منت کوشتبایە، دەبوی بە خاوەنی گەوهەرەکان، هەڵەیەکی گەورەت کرد!"

راوچی پەژار بووەو بۆ ئەم گەوهەرانەی کە لەدەسی دابو خەفەتی زۆری خوارد. دواتر بە چۆلەکەی وت: "راوەستە هێشتا پەندی سێیەمت پێ نەوتوم!"

چۆلەکە وتی: "چۆن پەندی سێهەمت پێ بلێم لە کاتێکدا تۆ نەتوانیوە دوپەندی پێشو جێبەجێکەی؟! بە تۆم وت قەت داخ و سوێی شتێك کە لە دەس داوە مەخۆ، بەڵام تۆ سەبارەت بەوەی کە منت لە دەس داوە خەفەت ئەخۆی. بە تۆم وت بڕوا بە قسەی دورلەراستی مەکە، بەڵام تۆ بڕوات بەو قسەی من هێنا کە وتبووم، لە چیکڵدانەکەم دو گەوهەری چل مسقاڵی تێدایە. بۆ وا گەمژەیت؟ سەرجەم کێشی من دو مسقاڵ نابێ! چۆن دەتوانم لە چیکڵدانەکەم گەوهەری چل مسقاڵیم هەبێ؟"

چۆلەکە ئەوەی وت و چوو راوچێکەش بە داخ و ئۆفێکی زۆر ئەڕوانی لێی کە چۆن خەریکە دور ئەبێتەوە.

"ئەتار نێیشابوری، ئیلاهی نامە"

تێبینی: ئەو مەتەڵەیان بۆیە وتووە تاکو دەرکەوێ تەماح چۆن چێ ئەبێ، مرۆڤ بڕوا بە گشت شتی مەهاڵ دەکا.

چ کەسێك هەژارە؟

پیاوێك بە ئیبراهیمی ئەدهەم وتی:

"ئەرێ کوڕی ئەسهاق دەمهەوێ ئەو پارچەیەت بدەمێ و جل و بەرگێك بۆ خۆت چێبکەیت."

ئیبراهیم وتی: "گەر هەژار نەبی لێیتی وەرنەگرم بەڵام ئەگەر بی وەریناگرم."

وتی: "من بێنیازم"

ئیبراهیم وتی: "چیت هەیە؟"

وتی: "دوهەزار دینار"

ئیبراهیم وتی: "دەتهەوێ ببێتە چوارهەزار دینار؟"

وتی: "بەڵێ"

وتی: "کەوایە تۆ هەژاری، پارچەی تۆ قبوڵ ناکەم"

ئەوەش ویستنە

گێڕایانەتەوە کە ئەبوبەکری شەبلی وتبووی:
"ئەوەم دەوێ کە نەمهەوێ!"
ئەبولحەسەنی خەرەقانی ئەو قسەی کە بیست، وتی:
"ئەوەش ویستنە."

"نفحات الانس"

سەربەستی و ئازادی

ڕۆژێک لە بازاڕی کوفە فرۆشانی بەغدا، ئاگرێک کەوتەوە گەلێک کەس سوتان.

لە ئاو دوکانێکدا دو منالی هڕمە"خولام" ی ڕۆمی بون کە ئاگرەکە دەوری دابوون. خاوەنەکەیان وتی:

هەر کەس ئەوان ڕزگارکا، هەزار دیناری مەخربی ئەدەمێ کەس نەیوێرا ئەو کارە بکا.

لە ناکاو ئەبوالحەسەنی نوری بەسەردا هات و بینی ئەو دو منالە هاوار ئەکەن، وتی:

"بسم الله الرحمن الرحیم" و خۆی بە ئاگرەکە داداو هەر دو منالی بە سلامەتی هێنادەرەوە، خاوەنی دو هژمەکە هەزار دیناری مەخربی دا بە کابرای بوێرو وتی:

"پیاوەکە، تۆ توانیت ئەوان رزگار کەیت هەر بۆیە ئەم دینارانە پاداشتی فیداکاری تۆیە."

/ئەبولهەسەنی رۆمی روانییە خاوەن هژمەکان و زۆر بە هێمنی پێی وت: ئەو دینارانە لابەو شوکری خواکە چونکو ئەو پلەوپایەی کە بە منیان داوە لە وەرنەگرتن پێیان داوم/

"عطار، تذکرةالاولیا"

بەرزترین پلەی خەڵکی هەقیقەت دۆز
بڕان لە خواستەکانیانە.

"ابوالحسن نوری"

نیازو بێنیازی

پاشایەك تووشی گێچەڵیك بوو، وتی: ئەگەر بە ئاکامێکی دڵخواز بۆ من تەواو بێ، گەلێ دەرەم ئەدەم بە خەڵکی بە ئیمان، نیازەکەی بەدیهات و پێریست بوو پەیمانەکەی جێبەجێ بکات. هەر بۆیە تووڕەیەك دەمی دابە یەکێك لە فەرمانبەرانی تاکو لەنێوان خەڵکی بە ئیمان دابەشی بکات.

دەگێڕنەوە هۆمە"خولام" کە ژیر و وریا بوو و تەواوی ڕۆژ گەڕاو شەو هاتەوە بۆلای پاشاو تووڕەکەی دڕەمەکانی پێدایەو وتی:

"خەڵکی بە ئیمانم نەدۆزییەوە".

وتی: "ئەوە چ بەزمێکە، ئەوەندەی من دەزانم لەم شارە چوارسەد بەئیمانی تێدایە."

وتی: "ئەی خوای هەمو جیهان/ئەوەی بە ئیمانە نایهەوێ، ئەوەی دەیهەوێ بێ ئیمانە/"

"سەعدی"

/لە هەر خەسڵەتێکدا سەرکەوتم جگە لە
هەبیسی کە هەبیس بوون واتە تەرکی
مەیلی دنیا، دنیاش لای من بایەخێکی
نەبوو تاکو تەرکی کەم و سەرکەوم/
"بایزید بەستامی"

ئەسکەندەر و دیوژەن

ئەسکەندەری مەزن، فیلسووفی سەردەمی خۆی "دیوژەنی" بانگهێشتی کۆشکی خۆی کرد،

فیلسووفی بەناوبانگ بۆ چوون بیانوی هێناوە.

هۆیەکەیان لێپرسی

بە پەیامنێرەکەی وت:

"بلێ بە ئەسکەندەر، هەمان شت کە ناهێڵێ تۆ بیت بۆ ماڵی من "پاشایەتی و بێ نیازی"، هەمان شتیش "قەنائەت و بێ نیازی" ناهێڵێ من بێم بۆ کۆشکی تۆ.

/ لەنێوان بەندەو خوا، ئاسمان و زەوی،
ئەرش و کورسی پەچە نییە، پەچە، خەیاڵی
پووچ و بەخۆڕشین و لەخۆبایی بوونە،
ئەو کۆسپانە لادە دەگەی بە خوا /

"ابوسعید ابوالخیر"

پەچەی خۆبینی

لە "شەبەلی" خواناسی بەناوبانگ پرسیاران کرد: "هەی شێخ لە کەیوە ڕووت هێنا بە ئیمان و خواپەرستی؟"

وتی: "ڕۆژێک لە گەڕەکێک تێپەڕ ئەبووم کە لە قراخ جوگەلەیەک سەگێکم بینی. ئەو ئارەزۆ دەیهەژیست ئاو بخواتەوە، بەڵام کاتێک کە ڕێنەی خۆی لەناو ئاوەکەدا بینی وای زانی سەگێکی تر لەناوەکەدایە، هەر بۆیە دەترساو پاشەکەشی دەکرد.

ئەو هات و چۆ کردنە کارەمێرێکی خەیاند. لە ئاکام دا سەگ سەری کردە ناو ئاوەکەو زانی کە سەگێتر لە ئارادا نییەو ئەو کۆسپەی کە نەیدەهێشت ئاو بخواتەوە هەر خۆی بوو.

بە بینینی ئەم دیمەنە تێگەییشتم کەپەچەو کۆسپی من بۆ گەییشتن بە بەختەوری و کامەرانی خوبینی خۆمە، کەوایە لەمەوبەدوا بریارم دا کە خۆبین نەبم و هەر بیر لە خۆم نەکەمەوە تاکو بتوانم ڕێگای بەختەوری بدۆزمەوە."

لە ئەبولحەسەنی خوراسانی سەبارەت

/بـــە دڵپاکی پرسیاران لێکرد، وتی:
نیازپاکی لـە کـردەوەکانمان کاتێك
دەردەکەوێ کە مرۆڤ تەنیا بۆ خوای
کردبێ:/
"دکتۆر نوربەخش، پیرانی خوراسان"

نیازی پاك

بازرگانێـك لـە نێیـشابوور بـوو کـە خـاوەنی مـاڵ و سـامان و قەرەواشێکی "کەنیز" جوان و ناسك بوو.

تووشـی سـەفەرێك هـات، هـەر بۆیـە قەرەواشـەکەی بـردە مـاڵی کابرایەکی بە ئیمان تاکو بە ئەرخەیانی بڕوات بۆ سەفەر.

رۆژێکی کابرای بە ئیمان سرنجی چوو لای جوانی قەرەواشەکەو دڵی رفاند. کاتێك کە ویستی لەگەڵی رابوێرێ، تێفکری و بە خۆیی وت، ئەی هاوار ئەو هەموساڵە نوێژو رۆژووت گرت ئێستاش گیرۆدەی هەوەس بوویت؟

کابرای بە ئیمان چوو بۆلای ئیماندارێك کە لەخۆی بەئیماندارتری دەزانی و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕاوە.

ئیماندارەکە پێی وت: "براکەم تۆ پێویستیت بە سەفەرێکە تاکو بە خزمەتی کەسانی خاوەن بیروڕا بگەیت و ئەو هاڵەتە لە دڵت بسرێتەوە. هەربۆیە بچۆ بۆ شاری "رێی" بۆ لای شێخ یوسف.

کابرای بە ئیمان چوو بۆ رێی و بەدوای ماڵی شێخ یوسف گەڕا.

خەڵکی ڕێی پێیان وت ئەو پیاوێکی بێئەخلاق و لە ڕێی خوا دەرچووە.

کەوای بیست کابرای بەئیمان گرایەوە بۆ نیشابوورو هەقایەتی شێخەکەی بۆ ئەو ئیماندارە گێڕایەوە، ئیماندار پێی وت: "براکەم گوێڕایەڵی قسەی خەڵک مەبەو بچۆ بۆلای شێخ."

کەوایە گەڕایەوە بۆ ڕێی و دەستی بە لێکۆڵینەوە کرد. هەرچی خەڵکی ڕێی پێیان وت کە ئەو کابرایەکی بێ دین و بێ ئەخلاقە، گوێڕایەڵی خەڵکی ڕوالەتبین نەبوو و چوو بۆ هەر ئەو گەڕەکەی کە شێخی لێبوو، بینی بە زۆرینەی خەڵک لەو گەڕەکە بێ دین و بێ ئەخلاقن.

کابرای بە ئیمان لە دڵی خۆیدا وتی، ئەو قسەگەلەی کە خەڵک سەبارەت بە شێخیان دەوت ڕەنگە ڕاست بێ.

تاکو گەیشتە خزمەتی شێخ، بینی لاوێکیش لە مالەکەیێتی، کابرا ڕاڤی بردبۆوە، بوتڵە شوشەیەکیشی بینی وایزانی شەڕابە.

وتی: "بەڕێز شێخ بۆ هاتویتە ئاواگەڕەکێك کە خەڵکەکەی بە زۆرینە بێ ئەخلاق و بێ دینن؟"

شێخ لەڕمووی: "ئێمە نەهاتوین بۆ ئەم گەڕەکە بەڵکو ئەو خەڵکە هاتون بۆ ئێرەو منیش دەسەڵات و هێزی ئەوەم نییە کە دەریانکەم."

وتی: "ئەو بوتڵە شوشەیە چی تێدایە؟" لەڕمووی: "بڕوانە" کە تامی کرد زانی سرکەیە.

پرسیاری کرد "ئەو کوڕە کێیە؟" وتی: "منالەکەمە" وتی: "ئەی شێخ خەڵك بۆچی سەبارەت بە تو قسەی هەڵیت و پەڵیت ئەڵێن؟"

/ شێخ فەرمووی: "براکەم چ زیانێکی هەیە، با بیڵێن، کۆتاییکەی ئەوەیە کە هەبیسیم"زەهدی" لە ناو خەڵکی دەنگ نادات‌ەوەو بە بۆنەی پەرستەر بوونم ناوبانگ دەرناکەم و خەڵکی کەنیزەکەی بە من ناسپێرێو منیش شێت و شێنیدای جوانی ئەو نابم و شار بە شار بەدوای شێخ یوسف دا ناگەرێم." /

کاتێک کە کابرای بەئیمان بەسەرهاتی خۆی لەزاری ئەو بیست، تێگەیشت کە ئەو پیاوێکە لە دنیاو روالەت تێپەڕبووەو دڵی لەگەڵ هەزرەتی گەورەیە"خوا". لەم ساتە تونێلی پڕ بوو لە نارەقی شەرم و هەیاو بای ئەڤین لەسەری چوودەرەوەو بە ئیرادەیەکی بەهێز دەستی کرد بە پرستن و بەندەیی کردن. ماوەیەکیش لای شێخ خزمەتی کرد تاکو بە پلەی بەرزتر بگات.

گەر کەسێک بە تۆ بڵێ: تۆ مرۆڤێکی باشیت، ئەو قسەیە تۆ خۆشاڵ دەکا، کەسێکیش پێت بڵێ مرۆڤێکی خراپی، بزانە کە هێشتا مرۆڤێکی خراپی.

"ئەبوهاشم سۆفی"

سکاڵا لە ئیرادگرەکان

هەڵسوڕاوێک لە خوا دڵۆقانێتی خوا بەریکەوت و رێگەیان پێدا بێتە ناو کۆڕی خواناسان و خووخدەی ناهەز وەڵانێت و لێری خووخدەی جوان و شیاو بێت.

کاتێک کە ئەو لەوێنەدەبوو ئیرادگەرەکان بەردەوام لە خراپی ئەویان دەوت و رایان دەردەبڕی کە ئەو هێشتا نەگۆڕاوەو هەر وەکو جارانە و ناتوانێ بڕوای پێبکەین کە بۆتە هەبیس.

کابرا بەرگەی تان و تەشەری خەڵکی نەگرتوو، بۆڵای پیاوچاکێک چوو تاکو لە ئیرادگرەکان لای ئەو گلەیی بکات.

پیاوچاک وتی: "چۆن شوکری خوا ناکەی چونکە تۆ لەوەی خەڵک باسی دەکەن باشتری؟"

/باش بیت و خراپەت بڵێن لەوە باشترە خراپ بیت و باشەت بڵێن نابینی خەڵک من بە پاش دەزانن لەکاتێکدا تاوانبارم؟ ئەشێ من خەمبار بم تۆ بۆچی؟ /

کەسێك لە ئەبول ئەباسی مەسروقی
ئامۆژگارێکی ویست، وتی/ تێبکۆشە
ئەگەر هەق بین نیت، با خۆبینیش
نەبیت./

خۆپەسەندی

خوای گەورە بە هەزرەتی موسا(د.خ) فەرمو:
"ئەی موسا داوای نەهێنییەك"راز" لە ئیبلیس بکە!
ئەو قسەیە لەبیری موسا مایەوە تاکو ئیبلیسی بینیو پێی وت:
خوای گەورە بە منی فەرمو: تا داوای نەهێنییەکت لێکەم،
ئەو نەهێنییە بە من بڵێ.
ئیبلیس وتی:
"هەی موسا! ئەو قسەیەت لەبیر بمێنێ کە:
"من" نەڵێیت، تاکو وەك منت "لێنەیە"!

"منطق الطیر"

لێبوردەیی و خۆشکێنی

میرفەندرۆسکی لە زانایانی سەردەمی سەفەوی بەهەمو زانست و بیرمەندییەك کە هەیبوو، زۆر ساکار دەژیا. بەمجۆرە کە لە دەشت و کێو رادەوەستاو کایەی منالآنی چاو لێئەکرد.

لای شائەباس باسی ئاکاری ئەویان دەکرد. رۆژێك شا بە میری وت: "بیستومە کۆمەڵێك لە زانایان هێمنی و مەندی خۆیان ناپارێزن و لە دەشت و کێو سەرقاڵی کایەی منالآن ئەبن."

میر فەرمووی: "من بەردەوام لەوێم بەڵام هیچ زانایەکم نەبینیوە!"

شا لە لێبوردەیی و خۆشکێنییەکەی سەرسام بوو.

"کشکول ابن العلم"

ئەو مێشولەش تۆی، ئێمە هیچ نین

ئەو کات کە شێخەکەمان "ئەبوسەئید ئەبولخەیر" چوو بۆ نەیشابور، مامۆستا ئەبولقاسمی قەشیری شێخەکەمانی نەدیتبوو و هاشای دەکرد. شێخ ئەبولقاسم هەرچی بە زاری دەهات رێك بە شێخی ئێمەی دەوت..و شێخ هیچی نەدەوت. رۆژێك بە زمانیدا هات کە دەمێك نییە ئەبوسەئید خوای گەورەی خۆش دەوێت و خوای گەورەش ئێمەی خۆش دەوێت، جیاوازی لەوەدایە کە ئێمە لەم رێگایەدا دەست و پێین و بوسەئید مێشولە!

ئەم هەواڵەیان گەیاندە شێخ. شێخ بەو کەسەی وت، بچۆ لای مامۆستاو پێی بڵێ: "ئەو مێشولەش تۆی، ئێمە هیچ نین، ئێمە لەم نێوەدا هەر نین." دەروێش گەڕایەوەو ئەم قسەیەی بە ماموستا وت، مامۆستا بڕیاریدا لەم ساتەوە خراپەی شێخەکەمان نەکات.

"محمدبن منور، اسرارالتوحید"

یەکڕەنگی و روونی

لە شێخ ئەبولحەسەنی خەرەقانی پرسیاران کرد: چۆن بزانین کەسێك ناخی پاك و یەکرەنگە؟ وتی: کاتێك زمانی یەکرەنگ و پاك بێت، چونکە هەر کەس زمانی پرژوبڵاو بێت، دڵ و ناخیشی پرژوبڵاو دبێت. مرۆڤە مەزنەکان وتویانە: "دڵ مەنجەڵەو زمان کەوگیر، هەرچی لە مەنجەڵ دابێ بە کەوگیریش هەمان شت دەگا، دڵ دەریایەو زمان قەراخی دەریا، دەریا کە شەپۆلی کرد، هەمان شت کە لەناو دەریایە دێنێتە قەراخ."

* * *

لە حەکیمێکیان پرسی مرۆڤ کەی دەتوانێ ببێتە پارێزگارێکی تەواو؟

وتی: "ئەوکات کە هەرچی لە ناخ و دڵیدایە بیخاتە سەر کەشەفێکو لە بازار بیگێڕێو شەرم لە کەس نەکات."

دووڕوویی

پارێزکارێك میوانی پاشایەك بوو، کە دانیشتن بۆ خواردن، کەمتەر لەوەی کە دەیویست خواردی، کاتێکیش بۆ نوێژ وەستا زۆرتر لەوەی کە باو بوو نوێژی کرد تاکو بە مرۆڤێکی زۆرباش باسی بکەن.

کاتێك گەڕایەوە بۆ ماڵەوە، داوای راخستنی سفرەی کرد تاکو خواردنێك بخوات، کوڕێکی هەبوو زۆر وریا بوو، وتی: "باوکە، پاشا بانگهێشتی کردی بەڵام خواردنت نەخوارد؟" وتی: "لە ماڵەکەیان شتێکی وەهام نەخوارد کە بەکار بێت." وتی: "کەوایە نوێژەکەشت قەزاکە چونکەو شتێکت نەکردووە کە بەکار بێ."

"سەعدی، گولستان"

یەکڕەنگی

رۆژێك لە بەخدا سەرخۆشێك بە زەویدا کەوتبوو و لە سەرخۆشی هێزی رۆیشتنی نەمابوو.

شێخ جەنید لای تێپەڕ بوو. سەرخۆشەکە چاوی بە شێخ کوتوو شێخیش ئەوی بینی.

سەرخۆشەکە شەرمەزار بوو، وتی:

"یا شێخ، خۆم ناخم چۆنە، هەر ئەمەش پیشان ئەدەم، ئاخۆ تۆ ئەم جۆرە کە خۆد پیشان ئەدەی، ناخیشت هەر بەم جۆرەیە؟" شێخ بە

بیستنی ئەم قسەیە چاوی پڕ بوو لە گریان، ئەو کابرایەش چانسی تۆبەی هێنا و گەڕایەوە بۆ ڕێگای ڕاست و دروست.

* * *

زانایەک پیاوێکی بینی کە بە جلوبەرگی ڕازاوەوە قسەی ناهەزو پیسی دەوت. زانا پێی وت: ئەو دو کارە یەکیان هەڵبژێرە، یا ئەوەیکە قسەکانت وەکو جلەکانت بێ، یان جلەکانت وەک قسەکانت بێ.

بەرۆکەی پۆزەتیف

ڕۆژێک خواناسێک کەوانێکی بەدەستەوە بوو، تیرێکی بۆ چۆلەکەیەک هەڵداو بەڵام بەری نەکەوت. خواناس زۆر پەرۆش بوو. یەکێک لە هاوڕێکانی بەناوی ئیبنی هەمدون لەوێ بوو، وتی: هەربژی خەلیفەی ڕۆژگار، خواناس وتی: خۆ تیرەکەم بەری نەکەوت بۆ پێم هەڵدەڵەی؟ ئیبنی هەمدون وتی: من وامزانی تۆ بەئانقەست لێت نەداو بەزەییت پێداهاتەوە! چونکەو تۆ کابرایەکی خواناس و دڵۆڤانی بۆ بەندەکانی خوا! خواناس ئەو ڕاڤەیەی بەلاوە جوان بوو هەربۆیە هەزار درهم خەڵاتی دایە.

"علی صفی، لطایف"

* * *

باس دەکەن ئیسا(ع) لەگەڵ خوێندکارانی لەلای کەلاکی سەگێك تێپەڕ بوون. خوێندکارانی وتیان: بۆنەکەی چەن ناخۆشە. ئیسا مەسیە فەرمووی: ددانەکانی چەن سپیيە.

"محمد غزالی، کیمیای سعادت"

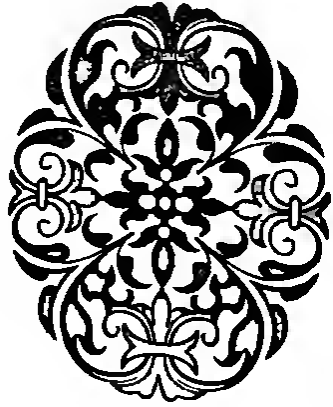

یەکێك لە پێخەمبەران داوای لە خوا کرد
خەڵکی ئیدی تەشەری لێنەدەن. پەیامی بۆ
هات، من ئەو خەسڵەتەم بۆخۆم دانەناوە،
چۆن بۆتۆی دانێم.

"شێخ بەهایی"

چ کاتێ کامڵ دەبین؟

قوتابییەکی سوقرات لێیپرسی:
"تێگەیشتن و زانایی من کەی کامڵ ئەبێ؟"
وتی: "ئەو کات کە بە پیامەکۆتنێك شادمان نەبیت و بە لۆمە
کردنێکیش پەرۆش نەبیت"
قوتابی وتی: "من کەی وام لێدێت؟"
وتی: "ئەو کات کە چوار شتت هەبێ، دو گوێ کە قسەی بەنرخی
گوێ لێبێت و دو گوێش کە کەڕ بێت و قسەی هیچ و پوچی نەزانگەل
نەبیسێ"

وتیان:"کەی بەندە قایل دەبێت؟"
وتی: هەرکات لە چەرمەسەریدا شوکر
بکات نەك لەخۆشیدا."

پێگەی قایل بوون

تایفەی ڕەندان دەسیان کرد بە نکۆڵی کردنی دەروێشێك و جوێنیان پێ ئەداو تۆرانبوویان.

دەروێش لەلای پیری ڕێچکە سکاڵای کردو ڕەوشەکەی خۆیی بۆ باس کرد:

پیر وتی: "ڕۆڵەکەم خەرقەی دەروێشان جلی قایل بوونیانە. هر کەسێ لەو ڕەوشەدا خۆراگر نەبێت، پێشمارەو خەرقە بۆی هەرامە."

"سعدی"

* * *

یەکێك لە خواناسان پالەوانێکی بینی کە زۆر توڕەو بێتاقەت بووە

وتی: "ئەوە بۆ وای لێهاتووە؟"

وتیان: "فلانەکەس جنێوی پێداوە."

وتی: "ئەم بێهونەرە هەزارمەن بەرد هەڵدەگرێ بەڵام بەرگەی قسەیەك ناگرێ!"

"سعدی، گلستان"

/باس کردنی خراوی خەڵکی خۆی لە خراپترین خراوپەکانە، کەسێك کە باس لە خراوپەکانی خەڵکی دەکا دەبێ سەرەتا خراوپەکانی خوی باس بکاو چاکی بکات./

نەبوونی دادپەروەری

یەکێك لە مرۆڤەزنەکان بە پاکداوێنێکی وت:
" رات چیپە سەبارەت بەو ئافرەتە پەرستارەی کە خەڵك تۆمەتی زۆریان بۆ هەڵبەستووەو تەشەری زۆری لێ نەدەن."
وتی:/"لە روالەتی خراپە نابینم، لە ناخیشی ئاگادار نیم."/

٣

خوا دڵۆڤانە

لە دنیایەکی پڕ لە درک لەگەڵ خوا ژیان کردن زۆر لەوە خۆشترە کە لە بەهەشت
لەژێر سێبەری داری توبادا ئاگات لەوی نەبێ/

"ابولحسن خرقانی"

سەلماندنی خۆیان خوا؟

کەسێک هات بۆلای مەولانا شەمسەدینی تەورێزی و پێی وت:
"من بە بەڵگەوە بوونی خوا دەسەلمێنم!"
شەمسی تەورێزی پێی وت:
"پیاوەکە! خوا سەلمێندراوە! سەلماندنی ئەو پێویستی بە بەڵگەوە نییە.
گەر دەتەوێ کارێک بکەی، پلەوپایەی خۆت لای خوا بسەلمێنە دەنا ئەو بێ بەڵگە سەلمێندراوە."

"فیه مافیه"

کەی شاراوە بووی تاکو بتدۆزمەوە؟

دەروێشێک لە شێخ ئەبوسەئیدی ئبولخەیر پرسیاری کرد
شێخ لەکوێ بیدۆزینەوە؟
شێخ وتی:
"کوێت بۆ گەڕا کە نەتدۆزیوە؟"
گەر لەروی راستی و دروستی هەنگاو هەڵێنی، لە هەر شتێک بروانی ئەو دەبینی "

* * *

خواناسێك بۆ خوا دەپارایەوەو دەیوت:

"خوایا! هەی بەخشەر! ئاخر دەرگایەکم بەڕوو بکەوە!"

رابعە عەدوییە ئەم قسەی بیست و وتی بە پیاوەکە:

"هەی بێناگا ئەو دەرگایە کەی داخراوە؟!"

"عەتار"

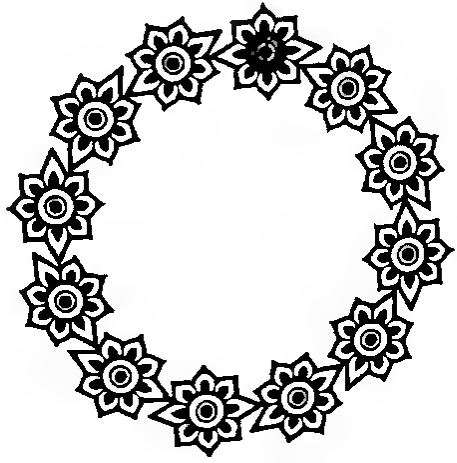

سی سالْ ئەوەم کرد کە هاورێکەم دەیوست
سی سالْ هاورێکەم ئەوە دەکا کە من دەمەوێ
"بایەزید بەستامی"

بەدیهاتنی دوعا

ڕۆژێك دەرویشێك لە گوندێك تێپەڕ دەبوو. هەر لەو کاتەدا منالێك بۆلای لێواری سەربانێك هاتوو لەبەر چاوی خەڵکی گوندەکە کەوتە خوارەوە. دەرویش هەتا ئەم دیمەنەی بینی هاواری کرد: "ڕایبگرە!!". خێرایی داکەوتنی منالەکە کەم بوویەوە. دەرویش ڕایکرد بۆلای منالْکەو ئەوی لەنێوان زەوی و ئاسمان گرتەوە و لەبەر چاوی هەبەساوی خەڵکی، منالەکەی بەسلامەت پێیان دایەوە! خەڵکی بە دەوری کۆبونەوەو ئەویان بە نوێنەری خوا داناو هەرکامیان بە وەسف کردن ناوێکیان لەسەردانا. دەرویش داوای لە خەڵکی کرد بێدەنگ بن و وتی:/"من هیچکام لەم شتانەی ئێوە باسی لێدەکەن نیم! من تەنیا بەندەیەکی ئاسایی ئەو خوایەم کە بە گیان و بە دلْ گوێڕایەڵی فەرمانەکانی ئەوموو بە کردەوەش سەلماندوومە، ساتێکیش ئەم دیمەنەم بینی داوای یارمەتیم لێکرد. تەمەنێك من گوێڕایەڵی فەرمانەکانی ئەو بوومو و ئەنجامم دەداو ئێستاش من داوایەکم لێکرد و ئەو ئەنجامیدا، کەوایە دەبینن کە ڕووداوێکی گرنگ نەقەوماوە/

دوایی دەرویش جانتاکەی بە شانی داداو لەبەر چاوی هەبەساوی خەڵکی گوندەکە لەناو تۆزی زەماندا ونبوو.

کەرامەت چییە؟

بە شێخ ئەبوسەعیدی ئەبولخەیریان وت:

فلانەکەس بەسەر ئاودا دروا!

شێخ وتی:

ئاسانە، بۆق و باڵندە بچووکەکانیش بەسەر ئاودا دەڕۆن

بە شێخیان وت:

فلانەکەس دەفڕێ!

شێخ وتی:

زەرگەتەو مێشیش دەفڕن.

پێیان وت:

فلانەکەس لە ساتێکدا لە شارێك بۆ شارێکیتر دەچێ!

شێخ وتی:

شەیتانیش بە هەناسەیەك لە رۆژهەڵاتەوە بۆ رۆژاوە دەچێ. ئەو شتەنا بایەخێکی نییە. مرۆڤی جوامێر بە کەسێك دەڵێن کە لەگەڵ خەڵکی هەستێ و دانیشێ و بنوار وەکو ئەوان بژی و لەگەڵ گەلەکەی گرین و فرۆش بکار ساتێکیش لە خوا خافڵ نەبێ.

"محمدبن منور، اسرارالتوحید"

لوتفی ئاسمانی

خواناسێك هەمووشەوێك هەر ناوی خوا لەسەر زاری بوو نوێژی بۆ دەکرد. شەوێك ئیبلیس لێی وەدەرکەوتوو بۆ ئەوەی دڵساردی بکاتەوە بەتەشەر پێی دەوت: "تۆ کە هەموو شەوێك بانگی خوا دەکەی ئاخۆ وەڵامێکیش لەلایەن ئەو بۆت هاتۆتەوە؟

خواناس بە بیستنی ئەم راستیە بە پەرۆشی و دڵگرانی خەوت و ئیدی بانگی خوای نەکرد.

/ لە خەودا حەزرەتی خزری بینی کە پێی دەوت: "بۆچی ئیدی بانگی خوا ناکەی؟" وتی: "چونکەو هیچ وەڵامێکم لەو هەموو ئەڵلە وتن و بانگ کردنە نەبیستەوە".

خزر فەرمووی: هەر ئەوەیکە دەتوانی ناوی ئەو بێنی سەر زمان زۆر شکور بکە چونکەو لە راستیدا هەر بە لوتفی ئەوە کە دەتوانی ناوی بێنی سەر زمان.

باوانم ئەوە بزانە کە زۆر نەزان و بێئاگا هەبوون کە شیاوی ئەوە نەبوون ناوی بێنە سەر زمان و رێگەیان پێ نەدراوە/

/"خوای مەزن، چوارسەد ساڵ تەمەن و پاشایەتی و موڵکی دایە فرعەون، کە گشت ئەمانە بوو بە هۆی دوور کەوتن لە خوا، تەنانەت رۆژێکیش تووشی گێچەڵی نەکرد تاکو نەوەك بیری ئەو بکاتەوە."

ئەو ژان و ئێشەی کە ئێمە بە تۆی دەدەین بیانوویەکە بۆ ئەوەی تۆ لە ئێمە نیزیکتر بیتەوەو باسی دڵت بۆ ئێمە بکەی و بگەیتە قوناخێکی ئاسمانی./

لە پێناوی راستی

کابرایەک سەبارەت بە چۆنێتی ناسینی خۆی بە نووری خوا باس دەکاو دەڵێ:

"سەرەتا بە دایک و باوکم وت تاکو خوام پێ بناسێنن."

وتیان: "ناساندمان"

کەوایە لای ئەوان نەمام.

دوای ماوەیەک گەڕامەوەو چوومە بەردەرگای ماڵ و لە دەرگامدا.

باوکم وتی: "کێیە؟"

وتم: "منالی تۆ!"

وتی: من منالێکم هەبو پێشکەشی خوام کرد.

شتی پێشکەش کراویش وەرناگیرێتەوە.

دەرگای لێ نەکردمەوە..

"تذکرة الاولیا"

ئایینی بەندەیی

زەمانێکی خولامێکم کڕی.
لێم پرسی "ناوت چییە؟"
وتی: "تۆ بەچی بانگم دەکەی؟"
وتم: "چی دەخۆی؟"
وتی: "تۆ چیم دەدەیتێ؟"
وتم: "چی لەبەردەکەی؟"
وتی: "تۆ چیم لەبەردەکەی؟"
وتم: "چ کارێک دەکەی؟"
وتی: "چ کارێکم دەدەیتێ؟"
وتم: "چیت دەوێ؟"
وتی: "بەندە داوای هیچ ناکات"
کەوایە بە خۆم وت: "هەی کابرای داماو تۆ لە تەواوی تەمەنت ئاوا بەندەییت بۆ خوا کردووە؟"

"ئیبراهیم تەدەهەم"

رزگاری

رۆژێك "عەبدوڵڵا موبارەك" بە مەبەستی دیتنی بۆهلوول چوو بۆ سەحرا. گەییشتە لای ئەوو سڵاوی کرد و وتی:

"هەی بۆهلوول! داوات لێدەکەم پەندێك پێ بڵێی تاکو لە ژیانمدا تووشی گوناه نەبم لەبەرئەوەی من کابرایەکی گوناهکارم و ناتوانم دەرەقەتی نەوسی خۆم بم. رێگایەکم پێ پیشاندا تاکو رزگاریم بێت.

بۆهلوول کە ئەم قسانەی بیست، پێی وت: "هەی عەبدوڵڵا! من چوار مەرجم هەیە، ئەگەر تۆ ئەم چوار مەرجەت بەدیهێنا منیش پەندت دەدەمێ."

عەبدوڵڵا موبارەك قبوڵی کرد و بۆهلوول وتی:

"مەرجی یەکەم ئەوەیەکە کاتێك گوناه دەکەی و فەرمانی خوا بەجێناهێنی رزقی ئەویش نەخۆی!"

عەبدوڵڵا کە وای بیست، وتی:

"کەوایە رزقی کێ بخۆم؟"

بۆهلوول وتی: عەبدوڵڵا! تۆ پیاوێکی ژیری، دەتهەوێ داوای بەندەیی بکی و رزقی ئەویش بخۆیت و بە پێچەوانەی فەرمانی ئەو بکەیت! خۆت ببە بە دادوەر، مەرجی بەندەیی کردن ئاوایە؟

بەڵام مەرجی دوهەم ئەوەیە کە هەرکات ویستت گوناه بکەی ئاگاداربە لە موڵکی ئەودا نەبی!

عەبدوڵڵا وتی:

"بەڵام بۆهلوول! ئەمە لە مەرجی یەکەم ئاستەنگترە. هەموو شوێنێك مۆڵکی خوای گەورەیە. بۆکوێ دەتوانم بڕۆم؟"

بوهلوول وتی:

"وایە عەبدوڵڵا، کەوایە شیاو نییە رزقی ئەو بخۆیت، لە مۆڵکی ئەودا بیت و فەرمانی بەجێ نەهێنی!

بەڵام مەرجی سێیەم ئەوەیە کە هەرکات ویستت گوناه بکەی، لە شوێنێك بیکە تاکو ئەو نەتبینێت، ئەو کات هەرچی ویست بکە "

عەبدوڵڵا وتی:

"بۆهلوول! ئەمە لە گشتی ئاستەنگترە. خوای گەورە ئاگاداری هەموو شتێك هەیەو لە هەموو شوێنێکیش هەیە."

بۆهلوول وتی:

"وایە، بەڵام مەرجی چوارەم ئەوەیە: کاتێك ئیزرائیل لەپڕایەکی بۆت هات تاکو فەرمانی خوا جێبەجێ بکات، پێی بڵێ بڕێك کاتت بداتێ تاکو بتوانی مااڵوایی لە خزم و کەست بکەیت و تۆشەی ئاخرەتت کۆ کەیتەوە، دوایی ڕۆحم لە گیان دەرکە!"

عەبدوڵڵا وتی:

"بۆهلوول! ئەمە لە ئاستەنگترین مەرجەکانە. ئیزرائیل کاتێك کە دێت هەناسەیەکیش مۆڵەتت ناداتێ."

بۆهلوول وتی:

"وایە عەبدوڵڵا! کەوایە چونکەو رزقی ئەو دەخۆیت و لە مۆڵکی ئەو دایت و لە هەموو کات و ساتێکیشدا ئەو تۆ دەبینێ و کاتێکیش کە فەرمانی مردنت دەردەچێ تەنانەت بەقەرا هەناسەیەکیش ناتوانی زیاتر

بمێنێتەوە، هەربۆیە لە خەوی بێئاگایی هەستەو هەولی ئاخرەتی خۆت بدەو کاری ئەمڕۆت مەخەیێنە بۆ سبەی تاکو لە ڕۆژی قیامەت پەژیوان نەبیتەوە"

"جامع التمثیل"

نیازپاکی

ماوەیەک بوو کۆمەڵێک لە بەنی ئیسرائیلیەکان دارێکیان دەپەرەست. خواناسێک چونکەر ماڵەکەی لەو نیزیکیانە بوو ئاگاداری ئەم بابەتە بوو. تەورازێکی هەڵگرت و بۆلای دارەکە چوو تاکو بیبڕێتەوە.

ئیبلیس پێشی پێ گرت و وتی:

"بۆ دەتهەوێ کارێک بکەی کە هیچ قازانجێکی بۆت نییە، بۆ لەپێناو کارێکی بێسود دەست کێشاوەتەوە لە عیبادەتی خۆت؟"

بەردەوام ئیبلیس هەولی ئەوەی دەدا کە خواناسەکە لە کارەکەی پاشگەز کاتەوە. لە کۆتاییدا توشی دەمەقاڵە بوون. خواناس و ئیبلیس لێیان بوو بە شەڕ و دوای ماوەیەک ململانێ ئیبلیس شکستی خواردو بە زەوی داکەوت.

خواناس لە سەر سینگی دانیشت، ئیبلیس وتی: "من بەردە تاکو پێشنیارێکت پێ بڵێم، گەر بە دڵت نەبوو ئەوکات هەرچی ویستت بکا!

خواناس وتی: "بیلێ"

ئیبلیس وتی: "تۆ پیاوێکی هەژاری، من هەموو ڕۆژێ دو دینارت بۆ دێنم تاکو خەرجی خۆت و هەژارەکانی تر بکەی، ئەم کارە لە بڕینی

دارەکە بۆ تۆ باشترە. گەر قبوڵی بکەیت هەموو رۆژێ دو دینار لە ژێر سەرینەکەن هەڵدەگری."

خواناس پێشنیاری ئیبلیسی قبوڵ کرد و لە بڕینی دارەکە پاشگەز بوویەوە. بە پێی بڕیارەکە خواناس رۆژی یەکەم و دوهەم دو دیناری لە ژێر سەرینەکەی هەڵگرت، بەڵام رۆژی سێیەم هەرچی گەڕا هیچی نەدۆزیەوە.

خواناس بۆ جاری دوهەم تەورازەکەی هەڵگرت تاکو دارەکە ببڕێتەوە. لە رێگادا دیسان توشی ئیبلیس بوو. ئەم جارەشەیان لێیان بووبە شەڕ، بەڵام بە پێچەوانەی جاری یەکەم، ئەم جارەیان خواناس شکستی خوارد و بە زەوی داکەوت. ئیبلیس لە سەر سینگی دانیشت و وتی: "گەر لە بڕینی دارەکە پاشگەز نەبیتەوە هەر ئێستا دەتکوژم."

خواناس داوای لێکرد بەربدات و لێی پرسی: "چیبوو کە جاری یەکەم شکستت لە من خوارد بەڵام بۆ جاری دووهەم سەرکەوتو بویت؟" / ئیبلیس وتی: "چونکە تۆ جاری یەکەم لەبەر خوا بە نیازێکی پاک هاتی، توانیت من شکست بدەیت. ئێمە لەهەمبەر کەسانێك کە لەپێناو خوادا کارێك دەکەن بێتوانایین. جاری دوهەم تۆ ژیۆ دینارەکان هاتی بۆیە شکستت خوارد!" /

خوا دلۆڤانە

ڕۆژێك حەزرەتی موسا(ع) لە کێوی توور لە کاتی سەڵادا وتی:

ئەی خوای هەموو جیهان!

وەڵام هاتەوە: "لبیك"

دوایی وتی: "ئەی خوای فەرمانبەران!"

وەڵام هاتەوە: "لبیك"

دوایی وتی: "ئەی خوای تاوانباران! موسا(ع) بیستی: "لبیك، لبیك، لبیك!"

حەزرەتی موسا وتی: "خوایا! حیکمەتەکە لەچیدایە کە تۆم بە جوانترین ناوان بانگ کرد، جارێك وەڵامت دامەوە، بەڵام تا وتم: خوای تاوانباران، سێ جار ووەڵامت دامەوە؟"

خوا فەرمووی: "ئەی موسا! زاناکان بە زانست و مەعریفەتی خۆیان و چاکەکاران بە کردەوە چاکەکانی خۆیان و فەرمانبەران بە فەرمانبەر بوونی خۆیان متمتنەیان هەیە، بەڵام تاوانباران جگە لە بەزەیی من بۆکوێ پەنابەرن.

گەر ئەوان لە بارەگای منیش بێهیوا بن، ببن بە پەنابەری بارەگای کێ؟"

دەریای لێبوردەیی

شێخ ئەبولحەسەن خەرەقانی شەوێك نوێژی دەکرد، کە لەپڕ دەنگێك هات کە وتی:

"مەی ئەبولحەسەن، دەتەوێ هەرچی سەبارەت بە تۆ دەزانم لای خەڵکی باسی بکەم تاکو بەردبارانت بکەن؟"

شێخ وتی: "خوایا، دەتەوێ منیش هەرچی سەبارەت بە لێبوردەیی و کەرەمی تۆ دەزانم بە خەڵکی بڵێم تاکو ئیدی کەس کڕنۆش و سوجدەت بۆ نەکات؟"

نەوا هات: "نە تۆ باسی کەو نە من."

"عەتار نەیشابووری"

دەبێ بە ئالتون بینوسی

" وتەو قسەکانی شێخ ئەبولحەسەنی خەرەقانی "

* ئەو کەسانەی کە لەسەر زەوی دەڕۆن،
ئەوانە مردووکان و
ئەو کەسانش کە لە زگی خۆلدا نوستون
ئەوانە زیندوکانن.

* بەندەی باش ئەوەیە کە هەر دو دەسی راست بێ،
واتە هەرچی بەو دو دەسە دێیکا کردەوەی باش بێ،
تاکو ئەو شتەی فرشتەکان لە دەسی راستی دەنوسن
هیچ جیاوازییەکی دەگەل نوسینی فرشتەکانی دەسی چەپی نەبێت.

* هەرچی دنیات زیاتر بوێت،
دنیا لەسەرت زالترە.
کاتێکیش وازی لێبێنی،
تۆ بەسەریدا زاڵ دەبی.

* باشترین شت،
دڵنیە کە هیچ خراپیەکی تێدا نەبێ.

* لێیان پرسی "دڵپاکی" چییە؟ وتی:
"هەر شتێك لەپێناو راستیدا بکەی، دڵپاکیەو
هەر شتێکیش بۆ خەڵکی بکەیت، سەرۆکایەتیە."

* خوایا گەلەکەت شوکری نیمەتەکانی تۆ دەکەن،
من شوکری تۆ دەکەم.
نیمەت، هەبوونی تۆیە.

وتوێژی جەبرەئیل و میکائیل

جەبرەئیل وتی:

"من زۆرم پێسەیرە کە بەم گشتە بێرێزی و زوڵمی ئەو گەلە، خوای گەورە، بەهەشتی لەبەرچی ئافراند؟"

میکائیل کە ئەم قسەیەی گوێ لێبوو وتی:

"من ئەوەم پێسەیرە خوا بەم گشتە دڵۆڤانی و لێبوردەییەی کە بۆ بەندەکانی هەیە، لەبەرچی دۆزەخی ئافراندووە؟"

دەنگێك لە لایەن حەزرەتی عیزەت و بەرێز جەبەروتەوە هات:

"لە وتەکەی هەردوکتان ئەوەم زیاتر بەدڵە کە گومانی جوانتر بکا واتە رەحمەت و دڵۆڤانی منی زیاتر لەبەر چاوبێ تاکو پڕ و تووڕەییکەم."

"کشف الاسرار"

پێناسەی پێگەیشتن

زارۆکێك بووم کە سەبارەت بە پێگەیشتن پرسیارم لە گەورەیەك کرد، وتی: "لە نوسینەکاندا هاتووە کە سێ نیشانەی هەیە: یەکەم تەمەنی پانزە ساڵانی و دوهەم لە خەودا گان کردن و سێیەمیش دەرهاتنی موی بەر.

بەڵام لە ڕاستیدا تەنیا نیشانەیەکی هەیە: ئەویش ئەوەیە کە لای خوای گەورە و مەزن خۆت لەوە زیاتر پیشان بدەی تائەوەیکە گیرۆدەی نەفس و هەوەسی خۆت بیت. ئەو کەسەش کە ئاوا نەبێت، زانایان بە پێگەیشتووی نازانن.

متمانەی بە ئێمە بوو

شێخ عەبدوڵڵا بن خەفیف بیرەوەری خۆی لە سەفەرەکەی حەجی ئاوا باس کردووە:

"ویستم بچم بۆ حەج. کاتێک کە گەییشتمە بەغدا ئەوەندە سەرم قاڵ بووم کە بیرم چوو سەردانی گەورەیەک بکەم. کە گەییشتمە بیابان، پەتێک و دۆڵچەیەکم پێ بوو. تینووم بوو، بیرنکم بینی، بەچکە ئاسکێک ئاوی لێ ئەخواردەوە، کاتێک چووم بۆ سەر بیرەکە ئاوەکە کەسی کرد.

وتم: خوایا! نرخی من لەو ئاسکە کەمترە؟

هەر وام وت لە گوێمدا دەنگێکم بیست کە وتی:

"هەی پیاو، ئەو ئاسکە پەت و دۆلچەیەکی نەبوو، بۆی بە ئێمە بوو./

"عطار، تذکرة‌الاولیا"

چیرۆکەکانی متمانە کردن

براکانی یێسف کاتێك ویستیان یێسف بخەنە ناو بیرەکە، یێسف زەردەخەنەیەکی تاڵی کرد. یەهود! یەکێك لە براکانی یێسف پرسی "بۆ پێدەکەنی؟ ئێرەخۆ شوێنی پێکەنین نییە!"

/ یێسف وتی: "رۆژێکی بیرم لەوە دەکەردەوە کە بە بوونی براگەلی ئاوا بەهێز کێ دەتوانێ دوژمەنیم لەگەڵ بکا!"/

/ ئێستاکە خوا هەر ئەو برایانەی خومی پێ پیشاندام تاکو جگە لە ئەو متمانەم بە کەسیتر نەبێ./

* * *

/ حەزرەتی موسا ددانی وەژان کەوت و سکاڵای لە خوا کرد. خوای گەورە فەرمانی پێدا کە لە فلانە گیا کەڵك وەربگرێ. حەزرەت وای کردو چاك بووە.

جارێکیتر ددانی موسا وەژان کەوت و هەر ئەو دەرمانەی بەکار هێنا، بەڵام ددانی چاك نەبووە! ئەو هۆیەکەی لە خوا پرسی. نەوا هات کە جارەکەی پێشو بە هیوای منەوە چوی، بەڵام ئەم جارەیان بە هیوای گیاکەوە چوی و لە من خافڵ بووی./

دزی ئایین

ڕۆژێك دزێك پاكەتێكی دۆزیەوە كە تێیدا شتگەلی بە نرخی تێدا بوو و هەروەها ئایەت لكورسێكیش پێی لكابوو. ئەو، پاكەتەكەی گەڕاندەوە بۆ لای خاوەنەكەی.

/ هۆیەكەیان لێپرسی، وتی:"بە بڕوای خاوەنی ئەم ماڵە، ئەم ئایەیە ماڵەكەی لە دەسی دز دوور رادەگرێ، من دزی ماڵم نەك دزی ئایین! گەر من ئەوەم نەگەڕاندبایەوە شك و دودڵی سەبارەت بە ئۆل لای خاوەنەكەی دروست دەبوو، ئەوكات من دەبووم بە دزی ئۆلیش.

"كشف الاسرار خاجە عەبدوڵڵا ئەنساری"

گەڕانەوە بۆلای ئەو

سەلەفخۆرێك لە شوێنێك تێدەپەڕی. هەر لەم شوێنە منالگەلێك کایەیان دەکرد. کاتێك کە گەیشتە لای منالەکان، گشتیان بە یەکەوە وتیان:

لێی دوور بکەوینەوە تاکو تۆز و خۆڵی سەلەفخۆر لەسەرمان نەنیشێ.

تاکو وەکو ئەو چارەڕەش نەبین. کابراکە ئەم قسانەی زۆر پێناخۆش بوو هەربۆیە چوو تۆبەی کرد.

کە گەڕایەوە، منالەکان لەرێگادا بوون و بەیەکەوە وتیان:

با دوور بکەوینەوە تاکو تۆزی ئێمە لەسەر وی نەنیشێ.

تۆبەکار وتی: "خوایا لە ماوەی کارمێرێك کە لەگەڵ تو ئاژ بوومەوە، ناوی منت بە چاکی و دروستی پیشان داوەو دەنگی دەوڵی دڵەکانت بۆ من وەگەڕخستووە."

چیرۆکی تۆبەی عەترفرۆش

دەگێرنەوە هۆی تۆبە کردنی عەترفرۆش ئەوە بوو کە رۆژێک لە دوکانەکەی خوێندنەوە بوو، دەرویشێک هاتە ژوور و چەن جار وتی الله اکبر، بەڵام عەترفرۆش هەر بۆلای نەهات. دەرویش وتی:

"خاجە تۆ چۆن دەمری؟"

عەترفرۆش وتی: "هەر بەو شێوازەی تۆ دەمری!"

دەرویش وتی: "تۆ دەتوانی وەکو من بمری؟"

عەترفرۆش وتی: "بەڵێ"

دەرویش پیاڵەیەکی چێوی هەبوو، لەسەر سەری داناو وتی:

"الله" و مرد.

عەترفرۆش ئەمەی کە بینی پەشۆکاو و دوکانەی تێک داو، هاتە سەر مەسلەکی ئەو.

"جامی"

قەباعەتی دزی

باس دەکەن دزێک بوو کە زۆر شارەزا بوو لە کارەکەی، گەر دەیهەویست دەیتوانی دەمامک بداتە سەر ئەستێرەگەپۆکی کەیوان و یان دەمامک لەسەر ئەستێرەگەپۆکی زۆهرە لادا، لە کەلێنی هەر کونێکەوە وەک شۆقی مانگ دەچوو ژورەوە و لە قەڵشایی هەر دەرگایەک وەک تیشکی خۆر خۆی پێیا دەکرد.

پاشای شارەکە دەیهەویست بیگرێ، بەڵام هەڵێک نەدەرەخسا بۆ گرتنی.

شەوێک هەر ئەو دزە بەپێی رەوشتی خۆی لە قەراخ دیوارێک خۆی شاردبووە تاکو لە رێبواران شمەکێک بدزێ. روانی، کۆمەڵێک کەسی بینی کە ژنێکیان لەسەر پیاوێک بە زینا گرتبوون وبۆلای فەرمانداری ناوچەکە رایاندەکێشا.

ژنەکە هاواری کرد: هەی موسڵمانینە، نە قسەیەکی خراپم وتووە نە دزیم کردووە، چیتان لەمنی دامەو دەوڕێت؟ ئەم قسەیە دزەکەی چاک نەمبێ کرد. لەگەڵ خۆی وتی: ئەم. لەو کارەی کە من دەیکەم. کارێک کە ژنێکی لەشفرۆش پێی شوورەییە کە بیکا. رۆیشت و لەم کارەی خۆی تۆبەی کردو نیدی بۆلایدا نەچوو.

دو شێوەی مردن

رۆژێك پاشایەك ویستی بچێت بۆ سوارکاری. فەرمانیدا جلەکانی بۆ بێنن. ئەوەی کە باشتر بوو لەبەری کرد و هەروەها چەن ئەسپیشیان بۆ هێنا. ئەسپێك لەوانیتر باشتر بوو، سواری بوو و لەگەڵ کۆمەڵێك لە سوارکارەکانی دەرچوو و ئەوەندە لەخۆبایی بوو کە چاوی لە کەس نەدەکرد. ئیزرائیل بە شێوازی دەروێشێك هاتە لای.

سڵاوی لێکرد، پاشا وەڵامی نەدایەوە. لقاوی ئەسپەکەی گرت، پاشا وتی:

"وازبێنە نازانی خەریکی چی دەکەی؟"

وتی:"پاشا من کارێکم پێتە" وتی: "راوەستە تاکو دابەزم."

وتی: "نا، هەر ئێستا " وتی: "خێرا بیڵێ"

سەری بردە لای گوێی و پێی وت: "من ئیزرائیلم، هاتوم هەر لەم ساتەدا گیانت لێ بگرم."

پاشا رەنگی پێوا نەماو زمانی لەکار کەوت و تی:

"بەس بێڵە بچمەوە ماڵ و لەگەڵ ژن و منداڵم ماڵاوایی بکەم "

وتی: "نا، هەر ئێستا گیانت دەگرم "

نەوەی وت و گیانی لێسەند، پاشا لە ئەسپەکە کەوتە خوارەوە و ئیزرائیلیش نەوێی بەجێهێشت.

نیماندارێکی بینی، وتی: "دەمەوێ نەێنییەکت پێ بڵێم " وتی: "بیڵێ "

وتی: "من ئیزرائیلم."

وتی: "هەی بەخێربێی، زۆر درەنگ هاتی من نەمێژە چاوڕوانتم، هیچ کەس لە تۆ ئازیزتر نایەتە لای من، هەر ئێستا گیانم دەرکە "

وتی: "دانیشە، سەرەتا ئەگەر کار و پێداویستیەکت هەیە بیکە."

وتی: "هیچ کارێك لای من گرنگتر لە بینینی خوای خۆم نییە."

وتی: "هەرئێستا گیانت دەردەخەم."

وتی: "ڕاوەستە با دەستوێژ بگرم و نوێژ بکەم، تۆش لە سوجدە گیانم لێ بستێنە." ئەویش وای کرد.

"خەزالی، کیمیای سەعادەت"

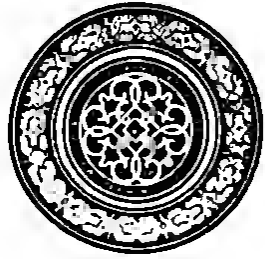

راستی مەرگ: تاڵ یان شیرین؟

ئیزرائیل گەیشتە سەر بەئیمانێك،

پێی وت:

تۆ کێی؟

ئیزرائیل وەڵامی دایەوە:

"من لەناوبری چێژەکانم و جووتەکان لەیەك جیادەکەمەوە"

کابرای بە ئیمان پێی وت:

هەی جوامێر! بۆ هەر خەسڵەتە خراپەکانت پیشان دەدەی و سەبارەت بە خەسڵەتە باشەکانت هیچ ناڵێی؟

ئیزرائیل وتی:

"خەسڵەتی باشم چییە؟"

ئیماندار وتی:

"تۆ مەڵاڵ دەگەیەنی بۆلای مەڵەکەی!"

"کشف الاسرار"

شوکر

جۆنەیدی بەغدادی هەوت سالآن بوو کە بردیان بۆ حەج.

لە مزگەوتی الحرام سەبارەت بە شوکر قسەیان دەکرد و لەنێوان چوارسەد پیردا، چوارسەد وتاریان سەبارەت بە شوکر وت.

بە جۆنەیدیان وت: "تۆش شتێك بڵێ."

جۆنەید وتی: "شوکر ئەوەیە کە ئەو نیعمەتەی خوا بە تۆی داوە قەدری بزانی و نیعمەتی ئەو نەکەی بە سامانێك بۆ کاری خراپ."

جۆنەید هەرئەوەی کە وت، گشتیان بەیەکڕا وتیان لەم قسەیە باشتر نییە

"عەتار"

ژماردنی نیعمەت

عەبدوڵڵا الفرج العابد دەڵێ:

لە ماوەی شەوورۆژێك لە خۆمدا چواردەهەزار نیعمەتم ژمارد،

وتیان:

ژماردنەکەی چۆن بوو؟

وتی:

هەناسەی خۆم ژمارد،

لە شەوورۆژێکدا چواردەهەزار هەناسە دەبوو.

"ابوسعید ابوالخیر"

حەج هەر سوپان بە دەوری بەردا نییە

کەسێك هاتە لای شبلی، شبلی پێی وت: "لە کوێوە دەی؟" وتی: "لە حەج بووم."

وتی: حەجت کرد؟ وتی: "بەڵێ."

وتی: "سەرەتا کە لە مالێ چوویتە دەرەوە و مالاوایيت لە نیشتمان کرد ئاخۆ لە گشت گوناهەکانیشت مالاوایيت کرد؟" وتی "نا" وتی: کەوایە کۆچت نەکردووە."

وتی: چۆری بۆ مەکە؟ وتی: "بەڵێ" وتی: ئاخۆ لە لایەن خوای مەزن ئاگادار کرایەوە بۆ چوون بۆ مەکە؟"

وتی: "نا". وتی: "کەوایە بۆ مەکە نەچوویت."

وتی: "چوویە ژوور حەرەمەوە؟" وتی: "بەڵێ" وتی: "لەکاتی چوونەژوورەوەت بەڵێنیتدا کە واز لە هەموو شت گەلی حەرام بینی؟" وتی: "نا" وتی: کەوایە نەچوویتە ژوورەوە."

وتی: "کەعبەت بینی؟" وتی: "بەڵێ". وتی: "ئەو شتەی کە بەنیازی بویت بینیت؟ وتی: "نا". وتی: "کەعبەشت نەدیوە."

وتی: "سێ بەردەکەت هەڵاویشت و ئامادەی بەردی چوارم بویت؟"

وتی: "بەڵێ" کەوایە وتی: "لە دنیا رات کرد، بەم شێوازە کە تۆ بزانی لێی دور کەوتیتەوە و وازت لێهێنابێ دواجار بە هاویشتنی بەردی چوارەم هێور بوویتەوە و بەم هۆیش سپاسی خوات کردبی؟" وتی: "نا" وتی: "کەوایە بەردت هەڵنەداوە".

وتی: "لە سەفا هاتیتە خوارەوە؟" وتی: "ئەدی". وتی: "هەموو هۆیەکت لێ دورکەوتەوە بۆئەوەیکە سەفا بدۆزیتەوە؟" وتی: "نا". وتی: "کەوایە سەرنەکەوتوی لە سەفاو نەهاتیتە خوارەوە".

وتی: "عەرەفاتت تێپەڕ کرد؟" وتی: "ئەدی". وتی: "زانیت لەبرچی خولقێندراوی؟" وتی: "نا" وتی: "نەچوویتە عەرەفاتیش".

تۆ دەبێ بگەڕێتەوە بۆ ئەوەی بزانی چۆن لەمەوبەدواوە گشت ئەو کارانەربکەیت، نێستاکە من حەجم بە تۆ ناساند بۆ ئەوەیکە هەرجارەی چووی بۆ حەج هەول بدەی گشت ئەم کارانە بکەیت.

"ابن عربی، فتوحات مکیه"

٤

مرۆڤ

دەبێ دنیایەکی تر بونیات بنێین و سەرلەنوێ مرۆڤ دروست بکەینەوە

"حافز"

پێکە و پەیامی مرۆڤ

یەکێك وتی: "لێرە شتێکم فەرامۆش کردووە."

مەولەوی فەرمووی: لەدنیادا شتێك هەیە کە فەرامۆش ناکرێت، ئەگەر هەموو شتەکانی تر فەرامۆش بکەیت و نەویان فەرامۆش نەکەیت، ئەوا جێی ترس نییە و ئەگەر هەموو شتێکی تر بەجێ بهێنیت و لەیادیان نەکەیت و ئەویان فەرامۆش بکەیت، ئەوا هیچت نەکردووە، هەروەکو پاشایەك تۆی ناردبێت بۆ ئەنجامدانی کارێکی دیاریکراو، تۆ بچیت و سەد کاری تر بکەیت جگە لەو کارەی کە بۆی چوبوویت، کەواتە تۆ هیچت نەکردووە.

کەوابوو مرۆڤ بۆ بەجێ هێنانی کارێك و بۆ مەبەستێك هاتووەتە سەر ئەم دنیایە، گەر بێت و ئەو کارە بەجێ نەهێنێت، وەك ئەوە وایە هیچی نەکردبێت.

گەڕان بەدوای خەزێنەدا

مەولەوی لەمەسنەویدا، چیرۆکی پیاوێکی گێڕاوەتەوە کە بەدوای خەزێنەدا دەگەڕا و هەمیشە لەخودا دەپاڕایەوە و دوعای دەکرد کە: خودایە! خەڵکی ئەم هەموو خەزێنەیان کردووەتە ژێر زەوی و ئێستا مردوون و کەس کەڵکی لێوەرناگرێت، خەزێنەیەك پیشانی من بدە کە بیدۆزمەوە و تەمەنێك بەئاسوودەیی بەرمە سەر.

لەخەودا پێی وترا: دەچیت بۆ فڵانە شوێن، لەسەر فڵانە کێو و فڵانە شوێن دەوەستیت، تیرێك لەکەوانەکەت دەهاوێژیت، لەهەر شوێنێك کەوت، خەزێنەکە لەوێدایە.

ئەو پیاوە هەموو کەرەستە و پێداویستییەکی هەڵگرت و چوو بۆ هەمان شوێن و بینی کە هەموو نیشانەکان راستن، نینجا تیرەکەی خستە سەر کەوان و وتی: "ئێستا بۆ کام لای بهاوێژم"، بیری کەوتەوە کە پێیان نەوتووە بۆ کام لای بهاوێژێت.

بەهەرحاڵ تیرەکەی بەلایەکدا هاویشت و، ئەو شوێنەی تیرەکەی لێکەوت بە پاچ و پێمەڕە هەڵیکەند، بەڵام هیچ لەگۆڕێدا نەبوو! سەرلەنوێ تیرێکی تری بەلایەکی تردا هاویشت، هیچ ئاسەوارێك نەبوو، باکوور و باشووری نیشانە گرت و دیسانەوە هیچی دەست نەکەوت.

گەرایەوە بۆ مزگەوت و دەستی کردەوە بە دوعا و پاڕانەوە و دووبارە خەونی بینی، هەمان کەسی بینیەوە کە ڕێنمایی کردبوو، پێی وت: "ئەوە چۆن ڕێنماییەك بوو کە بۆ منت کرد، چەندەی گەڕام هیچم نەدۆزییەوە."

ئەو کەسە وتی: "من کەی بە تۆم وت کە تیرەکە بەهەموو هێزتەوە ڕابکێشیت و بیهاوێژیت؟ من وتم تیرەکەت بخەرە سەر کەوان و لەهەر شوێنێك کەوتە خوارەوە خەزێنەکە لەوێدایە."

کابرا ڕۆژی دواتر ڕۆیشتەوە و تیرێکی لەسەر کەوانەکەی سوار کرد و هەرلەجێوە بەریدایەوە، تیرەکە لەژێر پێی خۆی کەوت و ئەویش ژێر پێی خۆی کۆڵی، خەزێنەکەی دۆزیەوە.

لەزانایەکیان پرسی: مەبەستی مەولەوی لەگێڕانەوەی ئەم چیرۆکە چییە؟ ئەویش لەوەڵامدا وتی: "و فی انفسکم افلا تبصرون" واتە خەزێنە لەخودی خۆتایە. بۆچی ئەمسەر و ئەوسەر دەکەیت؟

مەبە بەچرۆکنووس

خاجە عەبدولکەریم، خزمەتکاری شێخ ئەبوسەعید بوو وتی: رۆژێك دەرونشێکی خۆمان لەگەڵمدا دانیشتبوو تاکو یەکێك لەچیرۆکەکانی شێخی بۆ بنووسمەوە.

کەسێك گەیشت و وتی: شێخ بانگی تۆ دەکات، رۆیشتم.

هەر کە گەیشتمە لای شێخ، شێخ پرسی:

"چیت دەکرد؟"

وتم: "دەروێشێك داوای چیرۆکی شێخی دەکرد، ئەوەم دەنووسیەوە."

وتی:

"ئەی عەبدولکەریم.. مەبە بە چیرۆکنووس، وەها بە کە خەڵك چیرۆکی تۆ بڵێتەوە."

"محەمەد بن منەوەر، اسرار التوحید"

کردەوەی بایەزید

بایەزید بەستامی بەڕێیەکدا دەڕۆیشت. گەنجێك بەدوای کەوتبوو، هەنگاو بەهەنگاو شوێنی دەکەوت و دەیوت: شوێنکەوتنی گەورەپیاوان ئاوا دەبێت.

شێخ پەستەکێکی لەبەردا بوو. گەنجەکە وتی: پارچەیەك لەم پەستەکەت بدە بەمن تاکو بەکلنەکەی خۆمی بدوورمەوە. بایەزید وتی: گەر تۆ پەستەکی بایەزید لەبەر خۆت بکەیت، هیچ سوودێکی بۆ تۆ نییە، مەگەر کردەوەکانت کردەوەی بایەزید بن.

* * *

حەسەن بەسری پۆلیك خەڵکی بینی کە لەسەر تەرمی پیاوچاکێك کۆببوونەوە، وتی: "بۆچی لەسەر تەرمەکەی کۆدەبنەوە، کاروکردارتان وەك ئەو بێت بۆ ئەوەی وەکو ئەو بن."

شەرافەت

پیاوێك لۆمەی سوقرات-ی دەکرد کە گوایە سەربە خانەدانێکی بەشەرافەت نییە.

سوقرات وتی: "خانەدانەکەی من مایەی شەرمی منن و تۆش مایەی شەرمی خانەدانەکەتی."

* * *

عەرەبێکم بینی کە بەکوڕەکەی خۆی دەوت: "یا بني انك مسئول یوم القیامة ماذا اکتسبت ولا یقال انتسبت، واتە لێت دەپرسنەوە کە هونەرەکەت چییە، لێت ناپرسن کە باوکت کێیە؟"

"سەعدی، گوڵستان"

هێزی هیمەت

مێروولەیەکیان بینی کە ناوقەدی هەڵبەستبوو
و کوللەیەکی دە هێندەی خۆی هەڵگرتبوو.
بە سەرسوڕماوی وتیان:
"سەیری ئەم مێروولە بکەن کە بەم لاوازییەی خۆی چۆن بارێکی وەها قورس هەڵدەگرێت؟"
لەگەڵ ئەوەی مێروولەکە گوێی لەمە بوو پێکەنی و وتی:
"پیاوینە، بار بەهێزی هیمەت و باسکی جوامێری هەڵدەگیرێت نەک بەهێزی جەستە و شان و مل پانی."

"عەبدولڕەحمان جامی، بەهارستان"

هێزی ئیرادە

یەکێک لەخەلیفەکان لەمندالییەوە خووی بەگوڵ خواردنەوە گرتبوو.
ڕۆژێک بە پزیشکەکەی خۆی وت:
"چی بکەم ئەم خووەم تەرک بێت؟"
پزیشک وتی:
"ئیرادەیەک وەک ئیرادەی مرۆڤی بەرز"
وتی: "ڕاست دەکەیت."
نیتر ئەم کارەی دووبارە نەکردەوە.

"شێخ بەهایی"

غەفلەت

ڕەنێن پیاوێك لەدەست وشترێكی سەرشێت هەڵدەهات و بەناچار خۆی هەڵدایە ناو چاڵێك و دەستی بەلقی دارێكەوە گرت كە لەسەر لێواری چاڵەكە ڕوابوو، هەردوو پێشی لەجێیەك گیر كرد.

لەم بەینەدا باشتر سەیری دەوروبەری كرد، هەردوو پێكەی لەسەر چوار مار دانابوو كە سەریان لەكون دەرهێنابوو. سەیری قوواڵیی چاڵەكەی كرد ئەژدیهایەكی تۆقێنەری بینی كە دەمی كردبۆوە و چاوەڕێی كەوتنی ئەوی دەكرد. سەری بەرز كردەوە، جرجی ڕەش و سپی لقی دارەكەیان دەخوارد كە دەستی پێوە گرتبوو.

هەر لەپاڵ خۆی چاوی بە نەختێك هەنگوین كەوت، پەنجەیەكی لێدا و بۆلای دەمی برد، ئەوەندە بەتام و چێژی هەنگوینەكەوە سەرقاڵ بوو كە لەبیری چووبۆوە لەچ دۆخێكدایە، بیری لەوە نەكردەوە كە پێی لەسەر چوار مار دانراوە و نازانێت كەی دەكەونە جوڵە و مشكەكان بێ وەستان لقی دارەكەیان دەبڕییەوە، لەگەڵ لێبوونەوەی لقەدارەكە كەوتە ناو دەمی ئەژدیهاكە. ئەو چێژە كاتییە تووشی غەفڵەتێكی وای كرد و پەردەی بەسەر عەقڵیدا كێشا تاكو مشكەكان لقی دارەكەیان تەواو بڕییەوە و كابرای دامار كەوتە ناو دەمی ئەژدیهاكە.

"نەسروڵڵا مەنیشی، كلیلە و دمنە"

پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت

دەڵێن: ئەسکەندەر پیاوێکی گەورەی سوپاکەی لەسەر پۆستەکەی لادا و، لەسەر کارێکی سادە و ساکاری دانا.

ئەو پیاوە رۆژێک هات بۆلای گەورەی. ئەسکەندەر پێی وت:

"کارەکەی خۆت چۆن دەبینیت؟"

وتی:

"تەمەنی گەورەم درێژ بێت،

پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت.

ئەسکەندەر ئەم قسەیەی بەدڵ بوو، گەراندیەوە سەر کارەکەی پێشووی و پلەی بەرز کردەوە.

"غەزالی، نصیحة الملوك"

نهێنی ژیانێکی شاد

"زنـون"ی حـەکیم، پیـاوێکی خەڵـەتباری لەکـەنار دەریـا بـینی کـە خـەمی دنیـای دەخـوارد. حـەکیم پێـی وت: "خـەم لـەدنیا مـەخۆ ئەگـەر لەپـەڕی هێـز و دەسـەڵاتدا، لـەناو کەشـتیدا بوویتایـە و کەشـتییەکـەت دەشکا و بەرەو نقومبوون رۆیشتبای، ئایا دوا ئاواتی تۆ ئـەوە نـەدەبوو کە رزگارت بێت و هـەموو سـەروەت و سامانەکـەت لەدەسـت بـدەیت؟"

وتی: "بەڵێ."

ئینجـا پێـی وت: " ئەگـەر فـەرمانڕەوای دونیـا دەبوویـت و هــەموو کەسانی دەروبـەرت نیـازی کوشـتنی تۆیـان بووایـە، ئایـا ئـاواتی تـۆ رزگاربوون لەدەستی ئەوان نەدەبوو، تەنانـەت بەرامبـەر بە لەدەسـتدانی هەموو دەسـەڵاتەکـەت؟"

وتی: "بەڵێ."

وتی: "ئێستا بیر بکەرەوە، تۆ هـەمان خـاوەن هێـز و توانایـت و هەمان پاشایت، کـە سـەروەت و سامانەکـەت لەدەسـت داوە، بـەڵام گیانت پارێزراوە."

کابرا بەو قسانە هێور بوومەوە.

"شێخ بەهایی"

دەبێت بە زێڕ بنووسرێت

وتار و قسەکانی زەنونی میسری

زەنونی میسری دەڵێت: یەکێکم بینی کە بە ئاسماندا دەفڕی وتم: چۆن گەیشتیتە ئەم ئاستە؟

وتی: پێم لەنەفس نا تاکو باڵم گرت.

- هاوڕێیەتی کەسێک بکە کە لەگەڵ گوزانی تۆدا نەگوڕێت.
- هاوڕیەتی کەسێک مەکە کە ڕواڵەتی گوزارشت لەناوەڕۆکی نەکات.
- وتیان دنیا چییە؟ وتی: ئەوەی تۆ سەرقاڵ بکات و لەحەق دوورت بخاتەوە.
- ڕەمزی خۆشبەختی من لەسێ شتدایە: چەندەی تەمەنم دەچێتە سەر، تەماحم کەمتر دەبێتەوە و، چەندەی ماڵ و موڵکم زیاد دەبێت، دەست و دڵ کراوەتر دەبم و، چەندەی پلە و پایەم بەرز دەبێتەوە، دڵنزمتر دەبم.
- شەرم لەخوا بکە کە ئەوەی پێت خۆش بێت داوای لێ دەکەیت، لەکاتێکدا ئەوەی خوا بەناپەسندی دەزانێت تۆ ئەنجامی دەدەیت.
- یەکەم ڕێگە بۆ گەیشتن بەخوا، خۆشەویستی و تەندروستییە.

- ئەوەی بەچاوی دەرس وهرگرتن سەیری دنیا نەکات، هێندەی ئەو غەفڵەتە، دڵی نابینا دەبێت.
- ڕۆژێك بەکەنارەکانی نیل-دا تێپەڕ دەبووم، گەنجێکم بینی کە زۆر دڵخۆش بوو، وتم: هەی غەریب.. سەربە کوێیت؟ وەڵامی دامەوە:

"غەریب" کێیە کاتێك کە هاوڕێیەتی خوا بکات؟

کێ تەنها دەبێت کاتێك کە خوا هاوڕێی بێت؟

هەموان لەبارەی تۆبەوە پرسیاریان لێکرد، وتی: تۆبەی گشتی بەهۆی گوناهەوەیە و تۆبەی تایبەت بەهۆی خافڵ بوونە لەیادی خوا.

٥

عەشق، خزمەت، میهرەبانی

عارف، عارف نییە گەر وەکو زەوی نەبێت
تاکو چاکە و خراپە بەسەریدا تێپەڕن
و وەکو هەور کە سێبەر دەخاتە سەر هەمووشت
و وەکو باران کە دەگاتە هەموو شوێنێك

"جنید بغدادی"

ئاسانترین ڕێگەی گەیشتن بەخودا

پرسیاریان لەشێخی ئێمە کرد
کە مەودای گەیشتن بەخودا چەندە،
وتی:
"لەهەزار ڕێگە زیاترە و هێندەی ژمارەی بوونەوەران ڕێگە هەیە بۆ گەیشتن بە خودا،
بەڵام هیچ ڕێگەیەك نزیكتر و باشتر و ئاسانتر لەوە نییە كە دڵی باوەڕدارێك خوش بكەیت و ئێمە بەم ڕێگەیەدا ڕۆیشتین و ئەمەمان هەڵبژارد و ئەم ڕێگەیە بۆ هەموان پێشنیار دەكەین".

"محەمەد بن منەوەر، اسرار التوحید"

سەردانی كردنی خوداوەند

خوداوەند بە حەزرەتی موسای وت:
ئەی موسا من ئەخۆش بووم، بۆچی نەهاتی بۆ سەردانی كردنم؟!
حەزرەتی موسا وتی:
خودایە.. تۆش ئەخۆش دەكەویت؟!
جواب هات: "بەڵێ، فلان بەندەی من، هاوڕێی من لەفلان شوێن ئەخۆش كەوتووە، ئەچوویت بۆ سەردانی! واتە لەڕاستیدا نەهاتووی بۆ سەردانی من."

حەجی گشتی، حەجی تایبەت

"عەبدوڵڵا موبارەك" كە لەحەج گەڕابۆوە سەعاتێك خەوت و لەخەودا بینی كە دوو فریشتە لەئاسمانەوە دابەزین. یەكیان لەوی تری پرسی كە "ئەمساڵ چەند كەس هاتووە بۆ حەج؟" ئەوی تریان وتی: "شەش سەد هەزار كەس." وتی: "چەندیان حەجەكەی قبوڵ بوو؟"

وتی: "كەسیان حەجی لێ قبوڵ نەكرا."

عەبدوڵڵا كە گوێی لەمە بوو، تووشی دڵەڕاوكەیەك بوو و وتی: "ئەم هەموو خەڵكە كە لەگۆشە و كەناری جیهانەوە، بە چەندەها ڕەنج و هیلاكی هاتوون، هەمووی پووچەڵ بوو؟"

ئینجا فریشتەكە وتی: "لەشاری دیمەشق پیاوێك هەیە كە ناوی عەلی بن مۆفەق-ە، ئەو نەهاتووە بۆ حەج، بەڵام حەجی ئەو قبوڵە. كاتێك گوێی لەمە بوو لەخەو ڕاچڵەكی و چووە دیمەشق، تاكو ئەو كەسەی پەیدا كرد و بانگی كرد، كەسەكە هاتە دەرەوە، وتی: "ناوت چییە؟" وتی: "عەلی بن مۆفەق." وتی: "قسەیەكم لەگەڵ تۆدا هەیە."

وتی: "فەرموو." وتی: "تۆ چیت كردووە؟" وتی: "سی ساڵ بوو ئارەزووی حەج چوونم دەكرد و بە كاری پیاوچێتی سێ سەد و پەنجا درهەمم كۆكردەوە ئەمساڵ بەنیازی حەج بووم. ڕۆژێك كە ژنەكەم دووگیان بوو، بۆنی تەعامێكی بەسەردا هات، بە منی وت: "بۆ هەندێك لەو تەعامەم بۆ بهێنە." منیش چوومە بەر دەرگای دراوسێ دراوسێكەم گریا و وتی: "سێ شەو و ڕۆژ بوو كە منداڵەكانم هیچیان

نەخواردبوو، ئەمڕۆ چاوم بە کەرنکی تۆپیو کەوت، هەندێک گۆشتم لەلاشەکەی کردەوە و کردم بەخواردن، حەڵاڵی ئێوە نییە." لەگەڵ بیستنی ئەمە ئاگر بەربووە گیانم. ئەو سێ سەد و پەنجا دینارەم هەڵگرت و دام بەو. وتم: "بیکە بە نەفەقەی منداڵەکانت کە ئەمە حەجە بۆ منا"

"عەتار نەیشابووری"

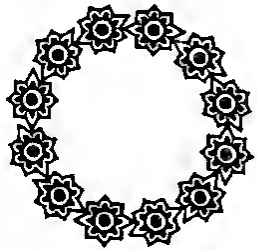

بەزەیی هاتنەوە بە مێرووڵە

بایەزید بەستامی کە لە مەکە دەهاتەوە
گەیشتە هەمەدان،
تۆزی گوڵی (عصفر)ی کڕیبوو.
هەندێکی خستە باخڵی و هێنایەوە بۆ بەستام.
کاتێک سەیری کرد مێرووڵەیەکی زۆر کەوتبووە ناو تۆوەکە.
وتی: "ئەمانەم لەشوێنی خۆیان ئاوارە کردووە!"
هەستا و مێرووەکانی گەڕاندەوە بۆ هەمەدان و لەوێ کە زێدی خۆیان بوو جێی هێشتن!

"عەتار نەیشابووری"

بەخشش

خەڵك چوار بەشن: بەخشندە، جوامێر، چاوچنۆك، بێ نرخ.
بەخشندە ئەو کەسەیە کە خۆی بخوات و بدات بە خەڵکیش،
جوامێر ئەو کەسەیە کە خۆی نەخوات و بدات بە خەڵك،
چاوچنۆك ئەو کەسەیە کە خۆی بخوات و نەدات بە خەڵك،
بێ نرخ ئەو کەسەیە کە نە خۆی بخوات و نە بدات بە خەڵك.

"پێغەمبەری ئیسلام(ص)"

* * *

وابەستەی هەر کەسێك بیت،
دەبیت بە بەندەی ئەو کەسە.
لەهەر کەسێك بێ منەت بی
وەکو ئەوت لێدێت.
دەستخۆشانە بدەیت بەهەر کەسێك،
دەبیت بەفەرمانڕەوای.

"حەزرەتی عەلی(ع)"

دڵ گەورەیی، بەخشینی ئەو شتەیە کە
کاتی تەنگانە پێویستت بێت.
"مەعروف کەرخی"

خولّق و خووی دەروێشی

پیاوێك بە شەقیقی بەلخی وتی:
"دەروێش و هەژارەکانی ئێوە چۆنن؟"
"ئەگەر شتێکیان دەست بکەوێت، دەیخۆن و ئەگەر نەشبێت، سەبر دەکەن."
کابرا وتی:
"خۆ سەگەکانی بەلخ-یش هەروا دەکەن!"
شەقیق وتی:
"کەوابوو ئێوە چۆنن؟"
وتی: "گەر شتێکمان کەوتە دەست دڵی کەسانی تری پێ شاد دەکەین و دەیبەخشین، گەر نەشبوو سوپاسی یەزدان دەکەین."

لەگەورەیەکیان پرسی: "کێ جوامێرە؟"
وتی: "ئەوەی ببەخشێت و لەیادی بکات."
"نصيحة الملوك"

بەزەیی

ژنی جوامێرێک بەمێردەکەی خۆی وت: "ئایا ئەم هاوڕێیانەت نابینی کە لەکاتی دەوڵەمەندیدا چۆن لەدەورت کۆ دەبنەوە و لەکاتی تەنگانە و هەژاریشدا لێت دوور دەکەونەوە؟"
مێردەکەی وتی: "ئەمە گەورەیی و چاکەی ئەوانە کە کاتێک دەزانن دەستم دەپڕوات دێن بۆلامان بۆ ئەوەی چاکەیان لەگەڵدا بکەین و کاتی تەنگانە وازمان لێ نەهێنن."
"شێخ بەهایی"

دوو جۆر مامەڵە

"حەسەنی کوڕی سەهل" توانی بچێتە خزمەتی مەئمون. مەئمون پێی وت: "تاچەند ئاشنای مرۆڤایەتی؟"

وتی: "ناتوانم وەڵام بدەمەوە، چونکە نازانم مەبەستی میری باوەڕداران لەو پرسیارە چییە.

مەئمون وتی: "بڕۆ بۆلای عەمروکوڕی مەسعەدە تاکو پەروەردەت بکات."

حەسەن دەڵێت: چووم بۆ ماڵی عەمرو. لەکاتێکدا ژمارەیەك کرێکار سەرقاڵی کارێك بوون و خۆیشی لەسەر خشتێك دانیشتبوو و سەیری ئەوانی دەکرد. سڵاوم لێکرد و وتم: "میری باوەڕداران تۆی ئەرکدار کردووە کە فێری مرۆڤایەتیم بکەیت." ئەویش داوای خشتێکی تری کرد و منی لەسەر دانیشاند و تێر قسەی بۆ کردم.

من بەهۆی ئەو مامەڵە ناخۆشەی زۆر زویر بووم، لەبەر ئەوەی وەك پێویست رێزی منی نەگرت و پێشوازییەکی باشی لەمن نەکرد. پاشان بەخزمەتکارێکی خۆی وت: "هیچ خواردنێکمان هەیە لەماڵەوە؟" وتی:

"بەڵێ". دوای ماوەیەك هێنای كە دوو نان و سێ قاپی بچووك بوو، قاپێكیان هەندێك سركە و ئەوی تر هەندێك سەوزە و سێهەم قاپ خوێی تێدابوو، لەبەردەستی ئێمەی دانا. بەیەكەوە خواردمان، پاشان خزمەتكارەكە هاتەوە، ئاوی هێنا و ئێمەش دەست و دەموچاومان شۆرد. ئینجا بەمنی وت: "ئەگەر بەتەمای ڕۆیشتنیت خۆت دەزانیت."

حەسەن وتی، لەجێی خۆم هەستام لەكاتێكدا توڕەیی سەرتاپای گیانمی داگیر كردبوو. خۆم بەزۆر ڕاگرت و هیچم نەوت، بەڵام خواحافیزیم لەو نەكرد. ئەو بە منی وت: "ئەگەر پێت خۆش بوو فڵان ڕۆژ وەرەوە بۆ ماڵمان. جارێ هیچ شتێك بۆ مەئمون باس مەكە."

وتم: "كێشە نییە". لەگەڵ گەیشتنی ڕۆژی دیاریكراو چوومەوە بۆلای. كاتێك گەیشتمە بەر دەرگای ماڵەكە، بانگیان كردمە ژوورەوە. هات بۆ پێشوازیم و باوەشی پێدا كردم. تێر ڕوومەت و ناوچەوانی منی ماچ كرد، ئینجا بەڕێزەوە لەدواوەی من ڕۆیشت و چووینە ژووری میوان. لەشوێنی تایبەتی خۆی منی دانیشاند، خۆیشی بەرامبەر من دانیشت و زۆر بەخێرهاتنی كردم. ئەوەندە ڕێزی منی گرت كە بەدرێژایی تەمەنم ڕۆژی وام بەخۆمەوە نەدیبوو.

لەكاتی نان خواردن بە فەرمانی ئەو سفر ڕاخرا، كە هەر زوو بە جۆرەها میوە و خۆراكی ڕازێنرایەوە. كاتی ماڵئاوایی كردن فەرمانی كرد بڕێكی زۆر زێڕ و زیو و فەرش و جلم بۆ ئامادە بكەن و ئەسپێكی تیژڕەویشیان بۆ ئامادە كردم، دواتر ژمارەیەك غوڵام و كەنیزەی خۆی لەگەڵمدا ڕەوانە كرد و بەمنیان وت:

"ئەگەر برایەکت رووی کردە مالّت خوّت مەخەرە زەحمەتەوە و قەناعەت بەوە بکە کە لەمالّەوە هەیە. بەلّام ئەگەر رۆژێک کەسێکت بەتایبەت بانگهێشت کرد، ئەوەندەی لەدەست و تواناتدا هەیە ئامادەی بکە و بەوپەڕی ڕێزەوە پێشوازی لێبکە، هەروەکو لایداری تۆ لەگەلّ من لەیەکەم رۆژ و مامەلّەی ئەمڕۆی ئێمە کە تۆمان بانگهێشت کرد."

حەسەن وتی: "ئەو رۆژە زانیم واتای مرۆڤایەتی و جوامێری چییە!"

چاکە لەوەڵامی خراپەدا

باوکێک سێ کوڕی هەبوو و دەیویست جێگرەوەی خۆی دەستنیشان بکات.

هەموویانی بانگ کرد و پرسیاری باشترین کاروکردەوەیانی کرد، کە لەچەند هەفتەی دواییدا ئەنجامیان داوە.

یەکیان وتی: "بازرگانێک خشڵە گرانبەهاکانی خۆی لای من بە ئەمانەت جێهێشت و، بڕەکەشی نەدەزانی. ئەگەر پارچەیەکیم لێ هەڵبگرتایە، بەئاسوودەیی دەژیام، بەڵام من ئەو کارەم نەکرد "

باوکی ستایشی کرد و بە رەوشت بەرزی کوڕەکەی خۆشحاڵ بوو. پاشان کوڕی دووەمی قسەی کرد: بەپێی دەڕۆیشتم مندالێکم بینی کە دەڕۆشت و لەپڕ کەوتە ناو جۆگەیەکی ئاو، خێرا رۆیشتم و رزگارم کرد."

لەکۆتاییدا کوڕە هەرە بچوکەکەی وتی: "بەسەر شاخێک دەکەوتم. پیاوێکم بینی کە زۆر لەگەڵمدا خراپ بوو و جاروبار ئازاری دەدام.

ئەو پیاوە لەقەدپاڵێکی شاخەکە خەوتبوو، کە مەترسی زۆری هەبوو و ئەگەر لەوێ جێمهێشتبا بەڵایەکی بەسەر دەهات. بەڵام من چووم و لەخەو هەڵمستاند."

باوکی وتی: "کوڕم تۆ شایەنی ئەوەیت جێگرەوەی من بیت تۆ چاکەت لەگەڵ کەسێکدا کردووە کە خراپەی بەرامبەر تۆ نواندووە."

هەموو بینایەك شایەنی رووخانە، بێ
خۆشەویستی نەبێت، كە زۆر پتەوە.

بەهۆی خۆشەویستییەوە...

رۆژێك جووتیارێك دانیشتبوو و، هاوڕێیەكی خەیاری نۆبەرەی بۆ هێنا، جووتیارەكە حسابی ماڵەوەی جیا كردەوە و خەیارێكی دا بە كارەكەرەكەی، كە بە پێوە وەستابوو، جووتیارەكە خۆی نەیخوارد.

كارەكەرەكە خەیاری دەخوارد، كابرای جووتیار ئیشتیهای خەیاری كرد، پێی وت: قەپاڵێك لەو خەیارە بدە بە منیش، كارەكەر بەشی ئەویشی دا.

لەگەڵ ئەوەی جووتیار دەمی بۆ خەیارەكە برد، بینی زۆر تاڵە. وتی: غوڵام، ئەم خەیارە تاڵە چۆن وا خۆش دەخۆیت؟ وتی: ئەو دەستی خۆشەویستییە كە زۆر شتی شیرینی بە من داوە، بەهۆی شتێكی تاڵەوە گلەیی چی بكەم."

"محمد منور، اسرارالتوحید"

خووی نەرم

ڕۆژێك شێخ ئەبو سەعید ئەبو خێر لەگەڵ پۆلێك سۆفی گەیشتنە لای ئاشێك. هاوساری ئەسپەکەی راکێشا و سەعاتێك پشووی دا. ئینجا وتی: "دەزانن ئەم ئاشە دەڵێت چی؟ دەڵێت تەسەوف ئەوەیە کە منی تێدام، شتی درشت وەردەگرم و بەوردی دەیدەمەوە، کەوابوو کاتێك کەسێك قسەی رەق بوو، تۆ بە نەرمونیانی وەڵامی بدەوە و ئەگەر خراپەی کرد تۆ چاك بە."

* * *

ڕۆژێك حەزرەتی مەولانا جەلالەدین بە گەڕەکێکدا تێدەپەڕی، دوو کەس مشتومڕیان بوو و جنێویان بەیەکتر دەفرۆشت، یەکیان بەوی تری دەوت: "وەڵڵاهی هەر قسەیەکم پێ بڵێیت سەد قسەت پێ دەڵێمەوە." مەولانا چووە پێش، فەرمووی: "وەرە هەرچی قسەت پێیە بەمنی بڵێ کە ئەگەر هەزارم پێ بڵێیت، یەك نابیسیتەوە، هەردووکیان سەریان شۆڕ کردەوە و ئاشت بوونەوە."

گەر یەکێك بەخۆشەویستی خۆت
کوژت و بەند بکەیت لەوە باشترە

کە هەزار کۆیلە ئازاد بکەیت
"عەلائەدین سمنانی"

دڵۆڤانی هونەرە

دەگێڕنەوە کە شێخ بایەزید بەستامی شەوێك لەگۆڕستان دەگەڕایەوە. گەنجێك لەخانزادەکانی بەستام سازی دەژەنی. کاتێك لەشێخ نزیك بۆوە، شێخ وتی: "لا حول ولا قوه الا بالله"

گەنجەکە، سازەکەی گرت و لەسەری شێخیدا شکاند. شێخ گەڕایەوە حوجرەی خانەقا و بەیانی زوو پارەی سازە شکاوەکە و تەبەقێك حەڵوای نارد بۆ ئەو گەنجە، وتی: پێی بڵێن کە بایەزید داوای لێبوردن دەکات و دەڵێت کە سازەکەت لەسەری نێمەدا شکاند، ئەم پارەیە بگرە و یەکی تر بکڕەوە و ئەم حەڵوایەش بخۆ تاکو ئەو خەفەتە لەدڵت دەربچێت!

گەنجەکە کە ئەمەی بیست، هات و بەپێی شێخدا نووسا و تۆبەی کرد و زۆر گریا.

"عطار: تذکرة الاولیاء"

دەبێت بەزێڕ بنووسرێت

"وتەکانی بایەزید بەستامی"

☐ ئەوەی داوای بەهەشت بکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە بەهەشت داوای بکات.
ئەوەی لەئاگری دۆزەخ رابکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە ئاگری دۆزەخ لێی رابکات.
ئەوەی داوای خودا بکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە خودا داوای بکات.

☐ پرسیاریان لەبایەزید کرد:
"نیشانەی خۆشەویستی خوداوەند چییە؟
وتی: نیشانەی ئەوەی کە خوداوەند یەکێکی خۆش بوێت،
ئەوەیە کە سێ خەسڵەتی پێ دەبەخشێت: دڵێکی فراوان بەپانتایی دەریا،
بەزەییەك وەك بەزەیی خۆر و دڵنزمییەك وەکو دڵنزمی زەوی.

☐ ئەوەی خۆی لەقیرعەون
بە باشتر بزانێت موتەکەبیرە.

☐ ئەوانەی زۆر دوورن لەخوداوەند
کەسانێکن کە خۆیان زۆر بە نزیك
لەو دەزانن.

لەدانایەکیان پرسی: " سەفەری کێ درێژترە؟"
وتی: "ئەو کەسەی بەدوای هاوڕێی دڵپاک و یاری راستگۆدا بگەڕێت."
"شێخ بەهایی"

من و تۆ

ڕۆژگارێک دوو هاوڕێ بوون کە زەمەنێک لەسەفەر و شاردا بەیەکەوە بوون. دواتر بارودۆخێکی وا هاتە پێش کە دەبوایە لەدەریادا سەفەر بکەن.

کاتێک کەشتییەکەیان گەیشتە ناوەڕاستی دەریا، یەکیان لەسەر سەکۆی کەشتیەکەوە کەوتە ناو ئاوی دەریا و نقوم بوو، هاوڕێکەی تری دوابەدوای ئەو خۆی فڕێ دایە ناو ئاوەکە و دواتر هەردووکیان ڕزگار کردن.

دوای سەعاتێک هەناسەیان هاتەوە بەر، یەکەم هاوڕێ بەوی تری وت: "ئەوا من کەوتمە ناو ئاوەکە، تۆ بۆچی خۆت بەئاودادا؟"

وتی: من بەبێ تۆ هەستم بەخۆم نەدەکرد، وامدەزانی کە تۆم"

٦

دانایی

تەمەن ناگەڕێتەوە!

پیاوێک کە بەپارەی حەرام دەوڵەمەند ببوو و سێ سەد هەزار دیناری کۆکردبۆوە، بڕیاری دا کە چیتر خۆی هیلاک نەکات و باقی تەمەنی بەشادی و خۆشی ببات سەر. بەڵام هەر لەو کاتەدا ئیزرائیڵ پێی گەیشت تاکو ژیانی لێ بستێنێت. دنیا لەبەر چاوی ئەو پیاوە ڕەش و تاریک بوو. بەگریانەوە ڕووی کردە ئیزرائیڵ و پێی وت: "تەمەنێک زەحمەتم کێشاوە، ئێستا کە کاتی ئەوە هاتووە بەری ڕەنجی خۆم بخۆم، هاتووی بۆ ئەوەی ژیانم لێ بستێنیت؟ ئایا هەقە من ئێستا بمرم؟"

بەڵام ئیزرائیڵ هیچ گرنگییەکی بەقسەکانی ئەو نەدا و هەرلێدا ژیانی بستێنێت. کابرا کە بینی ئیزرائیڵ سوورە لەسەر بڕیارەکەی، وتی: "کەوابوو سەد هەزار دینار لەمن وەربگرە و سێ ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە. دوای سێ ڕۆژ وەرە و ژیانم بۆ تۆ!"

ئیزرائیڵ قبوولی نەکرد.

کابرا وتی: "دووسەد هەزار دینارت پێ دەدەم. دوو ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە!"

ئیزرائیڵ قبوولی نەکرد.

کابرا وتی: "هەموو دارایی خۆم... سێ سەد هەزار دینار دەدەم بەتۆ. تەنها یەک ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە کە زیندوو بم." بێ سوود بوو. ئیزرائیل هیچ پێشنیارێکی لێ قبوول نەکرد، سەرەنجام ئەو پیاوە

وتی: "کەرابوو ئەوەندە مۆڵەتم پێ بدە کە بتوانم رستەیەک بنووسم و بۆ ئەرانەی دوای خۆمی جێ بهێڵم."

ئیزرائیڵ بە ئەندازەی نووسینی رستەیەک مۆڵەتی پێدا.

کابرا پێنووسی هەڵگرت و نووسی: "ئەی خەڵکینە.. من ویستم یەک رۆژ لەتەمەنم بە سێ سەد هەزار دینار بکرمەوە، پێیان نەفرۆشتم ئینجا ئێوە کەڵک لەتەمەنی خۆتان وەربگرن، چونکە تەمەن مااڵی کڕین و فرۆشتن نییە."

"عەتار نەیشابوری، الهی نامه"

ئیبراهیم ئەدهەم لەبیابانێک دەڕۆیشت
بەردێکی بینی کە لەسەری نووسرابوو:
هەڵبگێڕەوە و بیخوێنەوە!
کە بەردەکەی هەڵگێڕایەوە، نووسرابوو:
تۆ کە ئەوەی دەیزانی کاری پێناکەیت
چۆن داوای شتێک دەکەیت کە نایزانی

* * *

پرسیاریان لەدانایەک کرد:
"برا باشترە یان برادەر؟"
وتی:
"برادەر برایەکە کە مرۆڤ بەبێ خۆی هەڵیدەبژێرێت."

* * *

لەدانایەکیان پرسی:
"سەختترین کارەسات چییە؟"
وتی:
"کەریم موحتاجی لەئیم (رەزیل) بێت"

* * *

لەکۆڕی جوامێراندا،
سێ شت لەبەرچاو بگرە:
کورتکردنەوەی قسەکانت،
کەمکردنەوەی خواردنت،
دواخستنی ڕۆیشتنت.

* * *

بە ئەسکەندەری مەقدونی-یان وت:
"ئەم هەموو نیشتمانەت داگیر کردووە
مێشتا قەناعەت ناکەیت؟!"
وتی:
"قەناعەت سروشتی چوارپێیەکانە."

* * *

ڕۆژێك پیاوێك بە شێخ ئەبو سەعیدی وت:
"یا شێخ! فڵان موریدت
کەوتۆتە سەر فڵانەڕێ، مەست و بێ ئاگایە"
شێخ وتی:
"شوکر بۆ خودا کەوتۆتە سەر ڕێیەك و دەڕوات
لەپێ نەکەوتووە."

* * *

کاتێك یەعقوب و یوسف
یەکتریان بینی، یەعقوب وتی:
"کوڕم هەواڵی خۆتم پێ رابگەیەنە."
یوسف وتی:
"باوکە! لێم مەپرسە کە براکانم چییان
لەگەڵ مندا کرد، پرسیاری ئەوە دەکەیت کە
خوداوەند چێ لەگەڵ مندا کرد؟"

لەئەسکەندەریان پرسی:
"لەپاشایەتی خۆتدا چیت بەدەست هێنا
کە پتر لەهەموو شت تۆی خۆشحاڵ کرد؟"
وتی:
"توانای ئەوەی کە هەر کەس چاکەی بۆ من هەبوو،
پاداشی زیاتر لەچاکەکەی پێ دەدەم."

چەند وانەیەکی زێڕین

لەناو حەوزێکدا خەزێنەیەکیان دۆزییەوە کە هی سەردەمی شاپووری مەلیك بوو، لەناو خەزێنەکەدا لۆحەیەکی زێڕین هەبوو کە ئەم ئامۆژگارییانەی لەسەر نووسرابوو:

ئامۆژگاری یەکەم: هەر پیاوێك کە دەرسەکانی رۆژگار عاقڵی نەکات، هەر دانایەك پەروەردەی بکات رەنج بەخەسارە.

ئامۆژگاری دووەم: هەر پیاوێك کە عەقڵی بەسەر خوو و خوێنیدا زاڵ نەبێت، لەچوارپێ خراپترە.

ئامۆژگاری سێهەم: هەر پیاوێك کە کەڵکی بۆ میللەتەکەی نەبێت، بەزیندوو هەژمار ناکرێت و لەمردوو خراپترە.

ئامۆژگاری چوارەم: فاسق-ێك کە دڵنزم بێت زۆر چاکترە لەقورئان خوێن و زاهدێك کە تەکەبوری هەبێت.

* دانایەك لەکەنار دەریا دەژیا و، پڵنگێك بریندارى کردبوو و بەهیچ دەرمانێك چاك نەدەبۆوە، ماوەیەك بەو دەردەوە ناڵاندی و زوو زوو شوکری خودای دەکرد و دەیووت:

"سوپاس بۆ خودا کە گیرۆدەی بەڵایەکم نەك گوناه."

"سەعدی"

* لەشەڕی نێوان دارا و ئەسکەندەردا

دارا نامەیەکی بۆ نارد:

دارا لەناو هەشتا هەزار پیاوی شەڕکەردایە، وێستی بەم قسەیە ئەسکەندەر بترسێنێت.

ئەسکەندەر لەوەڵامدا بۆی نووسی:

"قەساب ترسی لەمێگەلی زۆر نییە."

* پیاوێك چووە لای دانایەك، وتی:

"لەم رۆژگارەدا برایانی دینی خۆشەویست بوونە و بەدگەمەن پەیدا دەبن."

داناکە پێی وت:

"ئەگەر بەدوای کەسێکدا دەگەڕێیت کە یارمەتی بدەیت لای من کەسی وا نۆرن!"

"تذکرة الاولیاء"

هیچ کارەساتێك لەنەزانی گەورەتر نییە.
"سهل تستری"

دانایی

دانایەك وتی: خەڵك بەسەر چوار گروپدا دابەش دەبن:
یەکیان ئەوەیە کە دانایە و دەزانێت دانایە، دانایی لەو کەسەوە فێر بن.
یەکێکی تر ئەوەیە کە دانایە و نازانێت دانایە، لەو کەسە فەرامۆشکارە، بەیری بهێننەوە.
یەکێکی تر ئەوەیە کە نەزانە و دەزانێت نەزانە، شتی فێر بکەن.
یەکێکی تر ئەوەیە کە نەزانە و نازانێت کە نەزانە، لەو کەسە دوور بکەونەوە.
"ئیمام محمد غزالی"

کاتی خوێندنی لەنەفلاتون-یان پرسی:
بۆچی زیاتر لەباوکت رێز لەمامۆستاکەت دەگری؟
وتی: "لەبەر ئەوەی کە باوکم منی لەئاسمانەوە هێنایە سەر زەوی، بەڵام مامۆستاکەم بەمۆی فێرکردنی زانست لەزەوییەوە منی گەیاندەوە بۆ ئاسمان."

به فەیلەسوفێکیان وت:

"لەزانستەکاندا بەکوێ گەیشتووی؟"

وتی:

"گەیشتوومەتە ئاستێك كە دەزانم هیچ نازانم."

دەگێڕنەوە لەسوقڕات كە لەڕۆژگاری پیریدا فێری مۆسیقا دەبوو، پێیان وت كە ئەی شێخی گەورە، تۆ شەرم ناتگرێت كە لەم تەمەنەدا بوویتەوە بە قوتابی؟

وتی: "زۆر شەرم دەكەم لەوەی كە لەتەمەنی پیریدا نەزان بم."

* * *

پرسیاریان لەمحەمەد غەزالی كرد:

"چۆن بەم ئاستە لەزانست گەیشتی؟"

وتی:

"هەرچییەكم نەزانیبا بێ نەوەی شەرم بكەم پرسیارم دەكرد!"

"گوڵستانی سەعدی"

ئەفلاتون دەڵێت:

"سەیری ناو ئاوێنە بکە،

ئەگەر ڕوخسارێکی جوانت هەیە

با کردەوەکانت شایەنی جوانییەکەت بێت و

ئەگەر ناحەز و ناڕەباریت،

بەکردەوەی خراپ خۆت ناحەزتر و ناڕەبارتر مەکە."

* * *

لەدانایەکیان پرسی:

"نیعمەتێک کە ئێرەیی بەخاوەنەکەی نەبەن

یان بەڵایەک کە تووشی هەر کەسێک بوو دڵسۆزی بۆ نەکەن، چییە؟"

وتی:

"ئەو نیعمەتە، دڵنزمییە و

ئەو بەڵایەش، تەکەبورە."

بەدوای سێ شتدا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە

فضیل عیاض وتی:

"بەدوای سێ شتدا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە

بەدوای زانایەکدا مەگەڕێن کە زانستەکەی رادەی کردەوەکانی بێت

نایدۆزنەوە و بێ زانا بمێننەوە.

بەدوای کەسێکدا مەگەڕێن کە بێ خەوشی تێکەڵ بە کردەوەکانی بێت

نایدۆزنەوە و بێ کردەوە بمێننەوە و،

بەدوای برای بێ عەیبدا مەگەڕێن

کە نایدۆزنەوە و بێ برا بمێننەوە.

"عەتار نەیشابوری"

گەڕان بەدوای ئاگردا

دەرویشێک بەخزمەتکارەکەی خۆی وت:

"ئاگری سوورم بۆ بهێنە لەدۆزەخەوە

تاکو نێرگەلەکەم بگەشێنمەوە.

خزمەتکارەکەی ڕۆیشت و دوای چەند خولەکێک گەڕایەوە

وتی: "ئەی دەرویش، لەدۆزەخ ئاگرم دەست نەکەوت. بەڵام بەباشی

سەیرم کرد و بینیم، هەر

کەسەر لەئاگری کردەکانی خۆیدا دەسووتا!"

دەبێت بەزێڕ بنووسرێت

"وتار و قسەکانی حسن بصری"

* ئەرکی دراوسێیەتی تەنها ئەوە نییە کە ئازارت بۆیان نەبێت، بەڵکو تەحەمول کردنی ئازارەکانیانە.

* لەنێوان دوو کردەوەدا چەندە جیاوازی هەیە، کە یەکیان چێژەکەی سنووردارە و ئێشەکەی دەمێنێتەوە. ئەوی تریان ئێشەکەی دەڕوات و پاداشەکەی دەمێنێتەوە.

* مەرکات شتێکی خراپت بە مندااڵەکەی خۆتەوە بینی، بزانە کە ئەو خراپەیە هی تۆیە، کەوابوو خۆت چاک بکە.

* ئەگەر دەتهەوێت دنیا ببینیت کە لەدوای تۆ چی بەسەر دێت، سەیر بکە بزانە لەدوای مەرگی کەسانی تر چی بەسەر دێت.

* یەکێك وتی: لای حسن بصری بووین کوڕەکەی هات و وتی:

"باوکە تیزگی سەقڵی ماڵەکەمان شکاوە"
هەسەن سەیرێکی کرد و وتی:
"مەرگ لەوەش خێراتر دێت."

* کەریم ئەو کەسەیە کە بەڵێن دەدات و جێبەجێی دەکات
و پەلەی تێدا دەکات
و پیاوی سوکیش کە بەڵێن دەدات،
هەر ئەمڕۆ و بەیانی دەکات و درەنگ جێبەجێی دەکات.

* ناکۆکی ناخ و ڕواڵەت و
دڵ و زمان هەمان دووڕوویە.

سەختترین شتەکان چین؟

لەکۆڕێکی کیسرا سێ کەس لەدانایان لێك خڕبوونەوە. فەیلەسوف رۆم و حەکیمی هیند و بوزورگمێهر.

قسە لەسەر ئەوە کرا کە سەختترین شتەکان چین؟

رۆمی وتی:

"پیری و سستی لەگەڵ نەداری و هەژاری."

هیندییەکە وتی: "لەشی نەخۆش لەگەڵ خەمی زۆر."

بوزورگمێهر وتی: "ژنێکبوونەوەی ئەجەل لەکاتی دوورکەوتنەوە لەچاکە و کاری باش."

هەموان بەوتارەکەی بوزورگمێهر رازی بوون و لەقسەی خۆیان پاشگەز بوونەوە.

"عەبدولڕەحمان جامی"

سەرەتا بیرکردنەوە دوایی قسەکردن

کاتی خۆی پۆلێک دانای هیندی باسی بوزورگمێهریان دەکرد، لەکۆتاییدا جگە لەوەی کە لەقسەکردندا زۆر بەدرەنگی دەکەوێت و دەبێت زۆر چاوەڕێی بکەن تاکو وتەیەکی لێ دەبیستن، هیچ عەیبێکی تریان نێ نەدۆزییەوە.

بوزورگمێهر گوێی لەم قسانە بوو و وتی:

"بیرکردنەوە لەوە باشترە پەشیمان ببمەوە کە چیم وت".

تەمەنت چەند ساڵە؟

لەبایەزیدیان پرسی:

"تەمەنی تۆ چەند ساڵە؟"

وتی: "چوار ساڵ"

وتیان: "چۆن شتی وادەبێت؟"

وتی:

"حەفتا ساڵە کە لەژێر حیجابی دنیادام.

بەڵام چوار ساڵە کە چاوم بەدنیادا کراوەتەوە و،

رۆژگاری ژێر حیجاب هەژمار ناکەم."

"هەجویری، کشف المحجوب"

مالْ و چێشتخانە

وەزیرێك كۆشكێكی تایبەتی دروست كرد و
پاشای بانگهێشت كرد.
پاشا بەناو كۆشكەكەیدا دەگەڕا،
گەیشتە چێشتخانەیەكی زۆر بچوك.
وتی ئەو چێشتخانەیە لەگەلْ فراوانی كۆشك ناگونجێت و،
وەزیری وتی:
"تەسكی چێشتخانەكە بووەتە مایەی فراوانی كۆشك."

* * *

هەرشتێك كە لەڕووی رەغبەت و ئیُشتیاوە بیخۆیت، كەوابوو تۆ
ئەوت خواردووە و، ئەوەی بەنابەدڵی بیخۆیت كەوابوو ئەو تۆی
خواردووە.

خواردن بۆ ژیان کردن و زیکر کردنە
وامەزانە کە ژیانکردن بۆ خواردنە
"سەعدی"

ڕووناکی بەرین بۆ شوێنێك، کە تاریکی تێیدا زاڵە.
لومێد بەرین بۆ شوێنێك، کە نائومێدی باڵی بەسەردا کێشاوە و،
لەڕووناکی ئاسماندا هەنگاو بنێین.

سەرچاوەی عەشقی ئێمە بۆ
منداڵەکانمان گەورەترین ئارەزووی
ڕۆحە بۆ نەمری
"ئەفلاتون"

پرسیارکردن لەسوقڕات

لەسوقڕاتیان پرسی:
"کام خەسڵەتی خەڵکی ڕۆژگاری خۆت
لۆمە دەکەیت؟"
وتی:
"هیمەتی من بۆ خواردن
بۆ ئەوەیە کە زیندوو بمێنم و
هیمەتی ئەوان بۆ ژیان لەبەر ئەوەیە
کە بخۆنا"

ناوبانگی باش

دانایان وتوویانە:

"وەها بژی کە لەپشت سەرتەوە

باسی چاکەت بکەن

کە مەدحی رووبەڕوو لەڕووی ترس یان ئومێدەوەیە

لەژیاندا هەوڵ بدە لەکەسانی تر باشتر بی

کە لەدوای مەرگ هەمووان یەکسانن و

جگە لەناوبانگی باش، یان ناوبانگی خراپ

هیچی تر نامێنێتەوە.

پیاوێك بە فەیلەسوفێکی وت:

"فڵانە کەس، دوێنی شەو ئاوەها باسی خراپەی تۆ دەکرد."

فەیلەسوف وەڵامی دایەوە:

"ئەوەی راستییەی کە ئەو شەرمی دەکرد

بەرامبەر بەخۆم بیڵێت،

تۆ رووبەڕوو بە منت وت."

* * *

لای شێخێك گلەییم کرد کە:

"فڵان کەس شایەتی ناڕەوای لەسەر من داوە.

وتی:

بەچاکەی خۆت شەرمەزاری بکە."

٧

میر و فەرمانڕەواکان

وەڵامی پێغەمبەر(ص)

دەگێڕنەوە: عەباس-ی مامی پێغەمبەر(ص) داوای لێکرد
کە من بکە بە فەرمانڕەوای قەومێك.
وتی:
یا عم بك نفسك.
واتە: تۆم کرد بە میری نەفسی خۆت.
مەبەست لەم قسەیە ئەوەیە کە
تۆ کە ناتوانی بەسەر نەفسی خۆتدا زاڵ بیت
چۆن دەتوانی حکومەت و
فەرمانڕەوای بەسەر خەڵکدا بکەیت؟

"مجویری، کشف المحجوب"

لەناو خەڵکدا بە..

عەرەبێکیان بردە خزمەتی خەلیفە. بینی خەلیفە لەسەر تەخت دانیشتووە و ئەوانی تر لەخوارەوەی وەستاون.

وتی:

"السلام علیك یا الله."

وتی: "من الله نیم."

وتی: "... یا جبرائیل"

وتی: "جبرائیل نیم."

وتی: "الله نیت، جبرائیل نیت؟

کەوابوو بۆچی چوویتە ئەو سەرە و بە تەنیا دانیشتووی؟

تۆش وەرە خوارەوە و لەناو خەڵك دابنیشە."

"عوبەید زاکانی"

کۆتایی حکومەتەکان

لەکتێبی ئەدەبی عەرەب-دا هاتووە کە پاش رووخانی ساسانییەکان، بوزورگمێهر رۆیشت بەرەو تەبەرستان.

پرسیاریان لێکرد کە هۆکاری کۆتایی هاتنی دەسەڵاتی ساسانییەکان چی بوو. لەوەڵامدا وتی:

"لەبەر ئەوەی کاری گەورەیان بەخەڵکی بچوک ئەسپارد و کاری بچوکیشیان دایە خەڵکی گەورە، گەورەکان بەکارە بچوکەکان رازی نەبوون و بچوکەکانیش دەرفەتی گارە گەورەکان نەهاتن و سەرەنجام هەموو هەرلەکان تووشی شکست بوون.

"محەمەد تەقی بەهار"

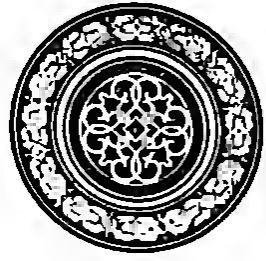

زوڵم

ڕۆژێک کیسرا دانیشتبوو، سەرپەرشتیاری چێشتخانە خواردنی هێنا و لەپێش کیسرا دانا. لەپڕ پێی لەگۆشەیەکی تەختەکەی کیسرا هەڵچەقا و هەندێک لەخواردنەکە بەسەر کیسرادا ڕژا.

کیسرا تووڕە بوو و فەرمانی کرد کە سەرپەرشتیاری چێشتخانە سزا بدەن، ئەویش کاتێک ئەو فەرمانەی کیسرای بیست قاپی چێشتەکەی هەڵگرت و هەموو بەسەر کیسرادا ڕشت. کیسرا وتی: "مانای ئەمە چیبوو؟"

وتی: "ئەگەر بەتاوانی ئەوەی کە ڕوویدا منت سزا بدابوایە، زمانی خەڵک درێژ دەبوو و دەیانووت خزمەتکارێکی بێ تاوانی کوشت و زوڵمی کرد، من پێم باش نەبوو کە تۆ تووشی ئەو زوڵمە بکەم، بۆیە بە ئەنقەست قاپە چێشتەکەم بەسەرتدا ڕشت تاکو ئەگەر منت سزا دا، بەهۆی تاوانێکی گەورە بوایە نەک بەتاوانی سەمۆیەکی بچوک.

"محەمەد عوڵا"

ئازادی رادەربڕین

ڕۆژێك حەجاج یوسف لەگەڵ پۆلێك لەهاوڕێكانی بەناو دەشتێكدا دەگەڕا.

لەدوورەوە شوانێكی بینی كە مەڕەكانی هێنابوو بۆ لەوەڕ. بەهاوڕێكانی وت:

لەشوێنی خۆتان بن، بۆلای ئەو شوانە دەچم و دەگەڕێمەوە. سواری ئەسپەكەی بوو و چووە لای شوانەكە و سڵاوی لێكرد. شوانەكە وەڵامی دایەوە.

حەجاج لێی پرسی: "كاكی شوان، حەجاج یوسف چۆن حاكمێكە؟"

وتی: "لەعنەتی خودای لێبێت كە هەرگیز زاڵمی وەكو ئەو حكومەتی نەكردووە، بێ بەزەیی و خوێنمژ، لەخوا ناترسێت و هیوادارم چی زووە لەسەر زەوی نەمێنێت!؟

حەجاج وتی: "من دەناسی؟" وتی: "نا" وتی: "من خودی حەجاجم!"

شوانەكە ترسا و رەنگی گۆڕا. حەجاج وتی: "ناوت چییە؟"

وتی: "ناوی من وەردان-ە و لەمانگدا سێ ڕۆژ تووشی صرع دەبم و شێت دەبم، ئەمڕۆ یەكێكە لەو ڕۆژانە!" حەجاج پێكەنی و پاداشتێكی دایە و ڕۆیشت.

"علی صلی"

ئامۆژگاری

یەکێك لەداناکان چووە خزمەتی خەلیفە.

خەلیفە پێی وت:

"پیاوی عاقڵ! ئامۆژگارییەکم بکە!"

داناکە وتی:

"سەبرێکم کرد بۆ چین. گوێی پاشای چین کەڕ ببوو.

دەگەڕیا و دەیووت:

بۆ ئەوە ناگڕیم کە چیتر نابیسم،

بۆ ئەوە دەگڕیم کە نەکا ستەملێکراوێك لەدەرگام بدات و هاوار بکات، من نەیبیسما"

"نصیحة الملوك"

ئاسایشی کۆمەڵایەتی

رۆژێك کەریم خانی زەند چووە دیوانی داد. کەسێك هاواری لێ هەستا و وتی: "کوا ویژدان؟".

کەریم خان لێی پرسی: "تۆ کێیت؟"

وتی: "من بازرگانم و ئەوەی هەمبوو لێم دزرا."

کەریم خان وتی: "کاتێك سەروماڵی تۆیان دزی تۆ چیت دەکرد؟"

بازرگان وتی: "خەوتبووم."

کەریم خان وتی: "بۆچی خەوتبووی؟"

بازرگان وتی: "وامدەزانی تۆ بێداری!"

عەلی(ع) و خەڵکی ئەنبار

عەلی(ع) کاتێک بەرەو کوفە دەهات، چووە ناو شاری ئەنبار، کە خەڵکەکەی ئێرانی بوون.

کۆیخا و جووتیارە ئێرانییەکان خۆشحاڵ بوون کەوا خەلیفە خۆشەویستەکەیان بەناو شارەکەیاندا تێدەپەڕێت، بەرەوپیری چوون. کاتێک کاروانەکەی عەلی کەوتە ڕێ ئەوان لەپێش کاروانەکەی ڕایاندەکرد.

عەلی بانگی کردن و پرسی: "بۆچی ڕادەکەن، ئەمە چ کارێکە ئێوە دەیکەن؟!"

- "ئەمە جۆرێکە لەپێزگرتن کە ئێمە بۆ میر و کەسانی پایەبەرز ئەنجامی دەدەین. ئەمە نەریتە و جۆرێکە لەئەدەب، کە لەناو ئێمەدا هەر باو بووە."
- "ئەم کارەی ئێوە لەم دونیایە تووشی ڕەنج و مەینەتیتان دەکات و لەدوارۆژیش تووشی عەزاب دەبن. هەمیشە خۆتان لەم چەشنە کارانە بپارێزن کە سوک و ڕیسواتان دەکات."

"داستانی ڕاستان"

ڕێبوار

دەڵێن "ئیبراهیم" فەرمانڕەوای بەڵخ هەموو ناز و نیعمەتێکی دنیای لەبەردەستدا بوو. ئەو خاوەنی هەموو چێژ و خۆشی و دارایی و هێزێک بوو، بەڵام دڵخۆش نەبوو و هەمیشە لەناخەوە هەستی بە بەتاڵی دەکرد. ڕۆحی بەدوای شتێکدا دەگەڕا کە خۆیشی نەیدەزانی چییە. ڕۆژێک بێگانەیەک هاتە ناو دەربارەی فەرمانڕەوا. لەگەڵ ئەوەی گەیشتە ناو هۆڵی دەربار ڕاخەرێکی لەسەر زەوی ڕاخست و لەسەری خەوت. فەرمانڕەوا ئەو ڕەفتارەی بە سووکایەتی لەقەڵەم دا و پێی وت: "تۆ پێت وایە کە کۆشکی من چۆن جێگایەکە؟"

ئەو بێگانەیە بە فەرمانڕەوای وت: "بەڕای من کۆشکی ئێوە میوانخانەیە."

فەرمانڕەوا پرسی: "مەبەستت چییە کە کۆشکی من بە میوانخانە ناو دەنێیت؟"

وتی: "تکایە لەمن تووڕە مەبن، بەڵام وەڵامی پرسیارەکەم بدەنەوە. بڵێن بەرلە ئێوە کێ لەم کۆشکەدا ژیانی بەسەر دەبرد؟"

فەرمانڕەوا وتی: "بەرلەمن باوکم لێرە دەژیا."

وتی: "ئێستا باوکی جەنابت لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: "ئەو مردووە."

پرسی: "پێش باوکت کێ لەم کۆشکەدا دەژیا؟"

فەرمانڕەوا وتی: "باپیرەم"

پرسی: "باپیرەت ئێستا لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: " ئەویش مردووە."

پرسی: "پێنج باپیرەت کێ لەم کۆشکەدا دەژیا؟"

فەرمانڕەوا وتی: "بەرلەویش باوکی ئەو لێرە ژیاوە".

پرسی: "ئەو ئێستا لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: "ئەو مردووە."

کابرای بێگانە وتی: "کەوابوو بێگومان ئەم کۆشکە میوانخانەیە، چونکە خەڵکی دێن، ماوەیەک تێیدا دەمێننەوە و دواتر دەڕۆن، گەورەم.. ئێوەش دەبێت ڕۆژێک تەرکی ئێرە بکەن". ئەو بێگانەیە لەگەڵ وتنی ئەم قسانەی لەپڕ وون بوو، بەڵام وتەکانی کاری کردە سەر دڵی فەرمانڕەوا، ئەو بەخۆی وت: "ئێرە کۆشک نییە، بەڵکو میوانخانەیە".

گشت جیهان میوانخانەیە. ڕۆژکەس ڕۆژانە دێنە دنیاوە و ڕۆژکەسیش ڕۆژانە ماڵئاوایی لەدنیا دەکەن. ئەم زەویە مانی ئێمە نییە، کەوابوو مانی ڕاستەقینەی ئێمە لەکوێیە؟ لەکوێوە و بۆ چ مەبەستێک هاتووینەتە سەر ئەم هەسارەیە؟

* * *

گوندی حاجی مامه ند و به رقه لا

گوندی حاجی مامه ند

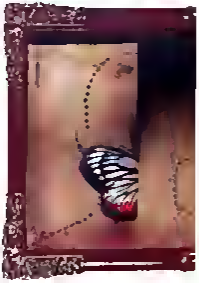

دەنێت بە زێر بنووسرێت

وتار و قسەکانی زەنونی میسری

زەنونی میسری دەڵێت: یەکێکم بینی کە بە ئاسماندا دەفڕی. وتم: چۆن گەیشتیتە ئەم ئاستە؟
وتی: پێم لەنەفس نا تاکو بانم گرت.

- هاوڕێیەتی کەسێك بکە کە لەگەڵ گۆڕانی تۆدا نەگۆڕێت.
- هاوڕێیەتی کەسێك مەکە کە ڕوانەتی گوزارشت لەناوەڕۆکی نەکات.
- وتیان دنیا چییە؟ وتی: ئەوەی تۆ سەرقاڵ بکات و لەحەق دوورت بخاتەوە.
- ڕەمزی خۆشبەختی من لەسێ شتدایە: چەندەی تەمەنم دەچێتە سەر، تەماحم کەمتر دەبێتەوە و، چەندەی ماڵ و موڵکم زیاد دەبێت، دەست و دڵ کراوەتر دەبم و، چەندەی پلە و پایەم بەرز دەبێتەوە، دڵنزمتر دەبم.
- شەرم لەخوا بکە کە ئەوەی پێت خۆش بێت داوای لێ دەکەیت، لەکاتێکدا ئەوەی خوا بەناپەسندی دەزانێت تۆ ئەنجامی دەدەیت.
- یەکەم ڕێگە بۆ گەیشتن بەخوا، خۆشەویستی و تەندروستییە

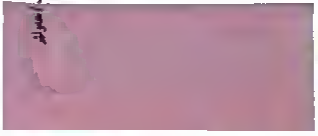

سایە

https://www.facebook.com/XanaySaya

nawandy.saya@yahoo.com

نرخ (4000) دینار